

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 — MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE ZHA-
JALA KOT 14-DNEVNI IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1953 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
— OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

Pismo CK ZKJ madžarski Partiji

V pismu je izraženo prepričanje, da bo borbeni delavski razred, trdno povezan s svojim političnim vodstvom, znal uresničiti upravičene težnje madžarskega ljudstva

Beograd, 29. oktobra (Tanjug).
Generalni sekretar Zveze komu-
nistov Jugoslavije Josip Broz Tito
je v imenu CK ZKJ poslal pismo
predsedstvu Partije madžarskih
delovnih ljudi. Pismo se glasi:

Dragi tovariši,
že nekaj dni jugoslovanski na-
rudi in Zveza komunistov Jugo-
slavije z vzmirljivostjo in skrb-
jo spremljajo vesti o tragičnih
spopadih, ki se odvijajo v so-
sednji ljudski republiki Madžar-
ski. Globoko obžalujemo, ker je
dolgotrajna, zgrešena in škodljiva
politika odgovornih političnih čin-
iteljev povzročila težke razmere
na Madžarskem. Ta politika je
privela do nasprotij med težnja-
mi delovnih ljudi k socialistične-
mu napredku in dejavnostjo
državnega in političnega vodstva
in nazadnje do oboroženega boja.

Pomen teh dogodkov daleč
presega meje Madžarske, ker se
neposredno tičejo tudi koristi

mednarodnega socialističnega raz-
voja sploh.

Jugoslovansko državno in po-
litično vodstvo se ni želelo in se
ne želi mešati v notranje zadeve
madžarskega delavskega gibanja.
Toda prav zaradi pomena dogod-
kov, ki se te dni odvijajo na
Madžarskem, in iz občutka soli-
darnosti z naprednimi socialistič-
nimi težnjami in koristni ma-
džarskega delovnega ljudstva
Centralni komite Zveze komuni-
stov Jugoslavije apelira na ma-
džarski narod, naj stori vse, da
bo konec prelivanja krvi.

Delovni ljudje Jugoslavije ra-
zumejo ogorčenje madžarskega
ljudstva zaradi napak in zločin-
ov preteklosti. Toda bilo bi iz-
redno škodljivo in za koristi ma-
džarskih delovnih ljudi i socia-
lizma nasploh, kakor tudi za mir
med narodi, če bi to upravičeno
ogorčenje izpodkopalo zaupanje
delovnih ljudi v socializem in
nujni razvoj socialistične demo-

kracije. Jugoslovanski komunisti
in vsi delovni ljudje Jugoslavije
so prepričani, da zaveštni borci
za socializem na Madžarskem te-
ga ne bodo dopustili, kakor tudi
ne bodo dopustili, da bi razni re-
akcionarni elementi izkoristili se-
danje dogodke za svoje protiso-
cialistične cilje. Zveza komuni-
stov Jugoslavije in vsi delovni
ljudje naše države globoko obču-
dujejo vse tiste napredne ljudi v
sosednji Madžarski, ki so te dni
vložili ogromne napore, da bi to
tragično borbo spremenili v do-
bo prepoveda in ubranili socia-
listično bodočnost svojega ljudstva.

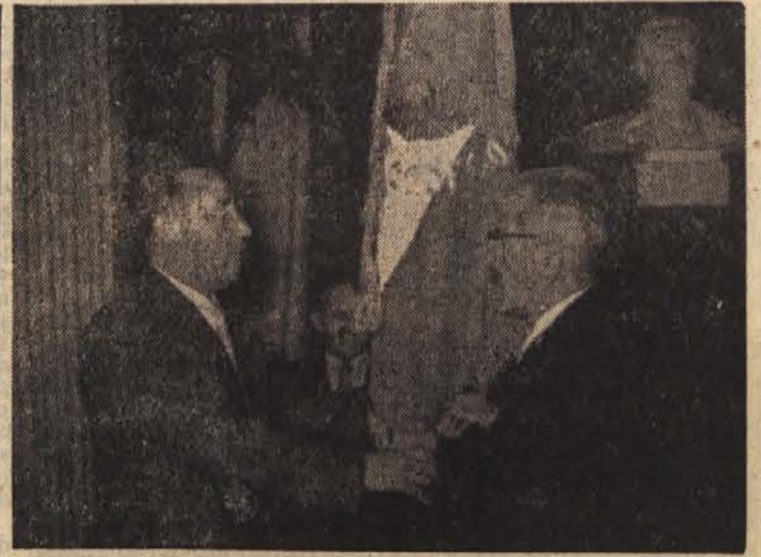
Jugoslovanska javnost zato
soglasno pozdravlja vzpostavitev
novega državnega in političnega
vodstva in deklaracijo vlade
Ljudske republike Madžarske z
dne 28. t. m. Bistveni elementi
političnega temelja novega ma-
džarskega političnega in državne-
ga vodstva, kot so na primer de-
mokratizacija javnega življenja,

uvajanje delavskega samouprav-
ljanja in demokratičnega samo-
upravljanja nasploh, ureditev od-
nosov med socialističnimi drža-
vami na osnovi enakopravnosti in
spoštovanja suverenosti, začeta
iniciativa za razgovore o umiku
sovjetskih čet itd., kakor tudi
stvarna ocena pomena dogodkov
na Madžarskem, ki jih vsebuje
zgoraj omenjena deklaracija vla-
de, so dokaz, da so se politika
sedanjega državnega in politič-
nega vodstva ter resnične socia-
listične demokratične težnje ma-
džarskih delovnih ljudi zhlili v eno.

V takih pogojih bi vsako na-
daljnje prelivanje krvi samo ško-
dilo koristim madžarskih delo-
vnih ljudi in socializmu. Lahko
bi koristilo le ciljem reakcije in
birokratske deformacije. Jugoslo-
vanski komunisti in vsi delovni
ljudje Jugoslavije so zato prepri-
čani, da bo madžarski delavski
razred, ki je pokazal tako visoko
socialistično zavest, Madžarska
partija delovnih ljudi in vse do-
moljubno madžarsko ljudstvo
znalo končati nadaljnji bratomor-
ni boj, ki bi mogel imeti neiz-
merne posledice ne samo za Ma-
džarsko, ampak tudi za medna-
rodno delavsko gibanje.

Narodi Jugoslavije in Zveza
komunistov Jugoslavije želijo
predsedstvu Partije madžarskih
delovnih ljudi s tovarišem Jano-
šem Kadarjem na čelu in vladi
tovariša Imre Nagya uspeh v
teh prizadevanjih, prepričani, da
bo borbeni madžarski delavski
razred znal na temelju nove po-
litične, trdno povezan s svojim no-
vim političnim vodstvom, uresni-
čiti upravičene težnje madžarske-
ga ljudstva.

Za Centralni komite Zveze ko-
munistov Jugoslavije
Josip Broz-Tito

Na proslavi druge desetletnice mednarodnih brigad v Španiji:
Aleksander Ranković izroča Božidaru Maslariću zastavo ZBJ za
Združenje nekdanjih jugoslovanskih prostovoljcev španske repu-
blikanske vojske

Španski borci na Brionih pri predsedniku Titu

Brioni, 29. okt. (Tanjug). —
Danes dopoldne je predsednik
republike sprejel kakih 60 biv-
ših prostovoljcev španske repu-
blikanske vojske. Med njimi so
bili predsednik španske vlade v
emigraciji Felix Gordon Ordas
in predstavnik španske vlade Va-
lentin Fuentes, José del Barrio,
Enric Lister, Juan Modesto, Juan
Negrin s sinom in Alvarez del
Vajo s soprogo, dalje delegacije
španskih borcev iz Avstrije, Bol-
garije, Češkoslovaške, Danske,
Finske, Francije, Nizozemske,
Vzhodne Nemčije, Italije, Norve-
ške, Poljske, Romunije, Švedske,
Velike Britanije in Vietnamu.
Delegacije so spremljali bivši ju-
goslovanski prostovoljci v Špa-
niji Ivan Gošnjak, Koča Popović,
Veljko Vlahović, Otmar Krečić,
Vlajko Begović in drugi.

Treba predsednik je pozdravil biv-

še španske borce in jim želel
prijetno bivanje v naši deželi.
Potem se je dolgo prisrčno raz-
govarjal z njimi. Bivši prostovo-
ljci španske republikanske
vojske so bili tudi na kosilu pri
predsedniku, na katerem so
predsednik Tito, predsednik
španske vlade v emigraciji Fe-
lix Gordon Ordas in član poljske
delegacije Waclaw Komar izrekli
zdravice.

Djerdja pri Aliju Sabriju

Kairo, 29. okt. (Tanjug). —
Veleposlanik Josip Djerdja je bil
sinoči pri direktorju političnega
kabineta predsednika egiptске
republike Aliju Sabriju. Razgo-
vor se je nanašal na položaj na
Bliznjem vzhodu in na možno-
sti za ureditev sveskega vpra-
šanja.

Obnavljanje miru in reda

Ustanovitev Narodne garde — Zasedanje parlamenta odgodoeno

Budimpešta, 29. okt. — Kakor
je objavil tukajšnji radio, je
predsedstvo Državnega sveta ma-
džarskih sindikatov objavilo de-
klaracijo, v kateri se popolnoma
strinja s programom nove ma-
džarske vlade. Predsedstvo z va-
dovoljstvom ugotavlja, da je vla-
da trdno sklenila izpolniti tudi
zelo važne zahteve, ki so ji bile
predložene zadnje mesece. Delav-
skim svetom predlagajo, naj iz-
gubljene delovne dneve obraču-
najo na podlagi povprečnega zas-
lužka in izplačajo dvajsete medre
tistim delavcem, ki so ostali med
nedavnimi dogodki na svojem de-
lovnem mestu ali sodelovali v
obrambi tovarn.

Tudi v Szegedinu so z navdu-
šenjem sprejeli imenovanje nove
vlade Imre Nagya, kakor tudi
njeno deklaracijo. Delavski sveti
v tovarnah in ustanovah so sestavi-
li začasni mestni delavski svet,
ki je prevzel upravo v tem mestu.

Radio Budimpešta je oddajal
tudi razglas madžarskega mini-
stra za obrambo in notranjega
ministra, v katerem je rečeno, da
pomeni deklaracija nove narodne

vlade za Madžarsko prepoved.
Pripadnike vojske in policije po-
ziva, naj napno vse sile za obno-
vo reda, neodvisnosti in svobode,
ter za blaginjo ljudstva. V raz-
glasu je rečeno, da mora biti od-
danes v vojski in policiji uradni
naziv bajtars, ker pomeni tovariš
po orožju. Dokler ne bodo uvede-
ni novi znaki na čepicah, se
sedanji znak zamenja s trakom
narodne zastave. Objavljena je
bila tudi naredba o takojšnji or-
ganizaciji in oborožitvi enot, se-
stavljenih iz brambovcv, mili-
cnikov, delavcev in mladincev.

Poveljstvo budimpeštanske po-
licije je objavilo v tej zvezi po-
ziv, v katerem je rečeno, da so
začeli na podlagi vladne deklar-
acije organizirati narodno gardo.
Njena naloga bo, da bodo delavci
skupaj s pripadniki policije, ljud-
ske vojske in študentske mladi-
ne v celoti zagotovili red in va-
rnost v glavnem mestu. Organiza-
cija budimpeštanske študentske
mladine in Državni svet sindi-
katov ste že pozvala študente in
delavce, naj se vključijo vanjo. V
pozivu študentov je rečeno, da se
bodo sovjetske čete, umaknile in
da bo vzdrževanje reda prevzela
oborožena narodna garda, sestav-
ljena iz vojakov, policije, študen-
tov in delavcev. Narodna garda
bo delovala, vse dokler ne bo ob-
novljen red.

V Budimpešto je posebno poljs-
ko letalo pripeljalo zdravila in
obveze za 3500 ranjencev. Pripe-
ljalo je tudi nad 160 litrov krvi.
Z Dunaja sta prispeli na letališče
pri Budimpešti dve letali s poš-
iljkami mednarodnega Rdečega
križa. Državni svet patriotične
Narodne fronte je naslovil prek
Radia Budimpešte poziv na kme-
te, naj pošljejo v mesto živila.

Predsednik madžarske Narod-
ne skupščine Sándor Ronay je iz-
javil, da je predsedstvo Skupščine
sklenilo odgoditi njeno zasedanje,
ki bi se, moralo danes začeti.

Radio Budimpešta je objavil ko-
mentar o novem partijskem vo-
dstvu, ki šteje 6 članov. V kome-
ntarju je poudarjeno, da je CK
moral sprejeti tak sklep, ker so
dogodki pokazali, da je že zdav-
naj nesposoben, da bi vodil vo-
dilno Partijo v skladu s težnjami,
pa tudi, odkrito rečeno, s ko-
ristimi madžarskega naroda. V
komentarju je nadalje rečeno, da
so bili partijski delavci že zdav-
naj sila nezadovoljni s CK. Vo-
dilni organ Partije je doslej oma-
hoval, ko je bilo treba likvidirati
stalinistično birokracijo. Člani
Partije so se jezili, ko so videli,
da se vse dogaja pozneje, kakor
je bilo potrebno, in še to samo
pod pritiskom množic.

Zdaj že dokončno nastaja in
mora nastati takšno vzdušje, v
katerem bo moč živeti, misliti in
svobodno delati. Treba je uve-
ljaviti leninsko partijsko demo-
kracijo, katere razvoja ni zaviral
samo CK, marveč tudi takšni nje-
govi člani, ki so po juljskih do-
godkih podpirali Rakosyjevo po-
litiko. Zdaj so bili v predsedstvo
izvoljeni najboljši člani CK. V
ostalem je za vodenje Partije od-
govoren samo CK in ga nobeno
ozko predsedstvo za daljšo dobo
ne more zamenjati. Prav zato se
bo čimprej sestal četrti kongres
Partije delovnih ljudi Madžarske,
da bo izvolil takšen CK, ki se bo
odkrilo in dosledno boril za ko-
risti madžarskega ljudstva.

Izjemno stanje v Singapuru

Obisk edinburškega vojvode odložen

London, 29. okt. (Tanjug) V
Singapuru je položaj po krvavih
neredih, ki so izbruhili minuli
petek, še nadalje napet. Neredi
se začeli, ko so oblasti prepove-
dale pouk na nekaterih šolah z iz-

govorom, da se iz njih širijo ki-
tajske ideje. Začele so se množice
demonstracije mladih, ki so
se ji pridružili delavci. Policija in
britansko vojaštvo iz Malaje
sta streljala in uporabljala solzil-
ni plin, kar je še bolj razjarilo
demonstrante.

Po poročilih, ki so prispela v
London, je bilo doslej na singa-
purskih ulicah ubitih 16 ljudi,
nad 500 pa so jih aretirali. Na
mestnih ulicah so zdaj samo bri-
tanski vojaki in oklopna vozila.
V Singapuru so proglasili izjemno
stanje. Ljudje smejo iz hiš samo
po nekaj ur na dan, da si lahko
nabavijo živež.

Zaradi neredov, ki so izbruh-
nili kot množičen izraz odpora
proti singapurskim oblastem, je
bil odpovedan obisk edinburškega
vojvode, ki se zdaj muči v jugo-
vzhodni Aziji.

Britanski časniki v poročilih
iz Singapura kritizirajo krajevne
oblasti in vlado Lim Ji Hoka, s
katero naj bi v začetku prihod-
njega leta nadaljevali razgovore
v Londonu o samoupravi Singa-
pura.

Zahvala iz Irana

Beograd, 29. okt. (Tanjug) —
Predsednik republike Tito je pre-
jel brzojavko iranskega šaha Mo-
hameda Reza Pahlevija, v kateri
se mu zahvaljuje za čestitko ob
njegovem rojstnem dnevu.

Intervencija Eisenhowerja zaradi mobilizacije v Izraelu

Washington, 29. okt. (Reuter)
Predsednik Eisenhower je sinoči
sporočil novinarjem, da je poslal
izraelskemu ministrskemu pred-
sedniku Ben Gurionu spričo vzne-
mirljivih poročil o mobilizaciji v
Izraelu nujno poslanico. Pripom-
nil je, da jo je poslal po razgovoru
z zunanjim ministrom Dulle-
som. »Pravkar sem prejel nak-
nadna poročila,« je dejal, »ki ka-
žejo, da Izrael nadaljuje mobiliz-
acijo in da je malone že popolna,
tako da je civilna dejavnost v
znatni meri ustavljena.« Eisenhower

wer je pripomnil, da je dal pri-
stojnim činiteljem navodila, naj
prouče sedanji položaj skupno z
Veliko Britanijo in Francijo, ki
sta leta 1950 skupaj z ZDA pod-
pisali tristransko deklaracijo o
ohranitvi miru na Srednjem
vzhodu.

Eisenhower je pozval izrael-
skega ministrskega predsednika,
naj ukrene vse, kar je mogoče, da
bi se ognili vsemu, kar bi utegni-
lo ogroziti mir. Eisenhower je po-
zval tudi arabske dežele, naj opu-
ste sleherni akcijo, ki bi utegni-
la sprožiti sovražnosti. Pripomnil
je, da nima poročil o tem, da bi
arabske dežele mobilizirale tako
na široko kakor Izrael.

James Hagerty je izjavil, da
je pomočnik zunanjega ministra
Herbert Hoover obiskal predse-
dnika Eisenhowerja v bolnišnici in
prejel od njega osebno poslanico,
naslovljeno na Ben Guriona, na-
potke za razgovore z Veliko Bri-
tanijo in Francijo in naročilo, naj
Eisenhowerjevo izjavo sporoče
vsem vladam držav na Bliznjem
vzhodu.

London, 29. okt. (Tanjug) Pred-
sednik ZDA Eisenhower je povabi-
l Veliko Britanijo in Francijo
na razgovore o položaju na Sred-
njem vzhodu po mnenju Angle-

žev spričo bojazni, da bi utegnili
mobilizacija v Izraelu sprožiti ne-
posredno vojaško akcijo.

V angleškem zunanem mini-
strstvu pa se tega ne boje, mar-
več poudarjajo, da gre za delno
mobilizacijo iz opreznosti. Pred-
stavniki Foreign Officeja je izjavil
novinarjem, da so se v zvezi z
Eisenhowerjevo pobudo že začeli
razgovori med predstavniki zu-
nanjega ministrstva ter angleškega
in francoskega veleposlaništva
v Washingtonu.

Zahvala Gheorghia Deja in Stoice Chiva

Beograd, 29. okt. (Tanjug) —
Predsednik republike je prejel
brzojavko prvega sekretarja CK
Delavske partije Romunije Gheor-
gija Deja in romunskega minist-
rskega predsednika Stoice Chiva z
naslednjo vsebino:

»Ko odjaha iz Vaše gostoljubne
dežele, se delegacija vlade LR Ro-
munije in Devalske partije Ro-
munije še enkrat zahvaljuje jugo-
slovanski vladi, CK ZKJ in brat-
skim jugoslovanskim narodom za
toplino in prijateljski sprejem, ki
ga je bila deželna ves čas obiska,
ter izraža najlepše želje za napre-
dek socialistične Jugoslavije.«

Dobri vtisi

izraelskih parlamentarcev ob obisku v naši deželi

Beograd, 29. okt. (Tanjug).
Davi je odpotovala iz Beograda
izraelska parlamentarna delega-
cija, ki se je na povabilo Zveze
Ljudske skupščine teden dni
mučila v naši državi. Na letali-
šču so jo ob odhodu pozdravili
predsednik Sveta proizvajalcev
Zveze ljudske skupščine Ivan
Božičević, član Zveznega izvrš-
nega sveta Krsto Popivoda idr.

Med potovanjem po naši deže-
li so se izraelski parlamentarci
ustavili v več mestih v Srbiji, na
Hrvatskem in v Sloveniji ter se
seznanili z delom nekaterih poli-
tičnih, gospodarskih in družbenih
organizacij.

Vodja delegacije, minister za
delo Mordehai Namir je pred od-
hodom novinarjem med drugim
izjavil:
»Če je mogel kdo podvomiti
o tem, da odhajamo iz vaše de-
žele z občutki popolnega zado-
voljstva in z najlepšimi spomi-
ni, vam zagotavljam, da so ti
dvomi neupravičeni. Nasprotno,
na nas sta napravila globok vtis
iskrenost in prijateljstvo, na ka-
teri smo naleteli povsod, tako v
Beogradu kakor po vseh repu-
bliških centrih, v katerih smo se
ustavili.
Ko odhajamo, nas navdaja pri-
jeten občutek, da smo v celoti
izpolnili našo misijo dobre volje.
Uporabljam to priložnost, da se
še enkrat vsem najlepše zahva-
lim za prijateljski sprejem.«

Naši veleposlaniki pri predsedniku republike

Brioni, 29. okt. (Tanjug) Pred-
sednik republike Tito je danes
dopoldne na Brionih sprejel jugo-
slovanskega veleposlanika v SZ
Veljka Mičunovića. Razgovora se
je udeležil tudi državni sekretar
za zunanje zadeve Koča Popović.

Brioni, 29. okt. (Tanjug) Pred-
sednik republike je sprejel danes
dopoldne v navzočnosti državne-
ga sekretarja za zunanje zadeve
Koče Popovića jugoslovanske ve-
leposlanike v Franciji, Zahodni
Nemčiji, Avstriji in Švedski dr.
Aleša Beblerja, Dušana Kvedra,
dr. Radivoja Uvaliča in Maksa
Bača.

VRFMENSKA NAPOVED

za torek, 30. oktobra
Ponoči in zjutraj pooblačitev in
zlasti v severovzhodni Sloveniji ne-
jak padavin. Nato izboljšanje do
spremenljive oblačnosti. Hladno.
Temperature ponoči med 0 in 4, v
Primorju okoli 8, čez dan med 7 in
11 stopinj C.

Ob zaključku obiska vladne in partijske delegacije iz Romunije:
Gheorgiu Dej in predsednik Tito sta se rokovala po podpisu bron-
ske deklaracije in gospodarskih ter kulturnih sporazumov

Osnutek zakona o splošnem upravnem postopku sprejet

Odbor za organizacijo oblasti in upravo ter zakonodajni odbor Zvezne ljudske skupščine sta večeraj dopoldne na skupni seji sprejela osnutek zakona o splošnem upravnem postopku, o katerem bosta na prihodnjem plenarnem zasedanju Zvezne ljudske skupščine poročala Maks Snuderl in Ivo Sunarič.

Češkoslovaške žene na obisku v Ljubljani

Delegacija češkoslovaških žena, ki je v nedeljo zvečer prispela iz Postojne v Ljubljano, si je večeraj ogledala Muzej narodne osvoboditve in spomenik žrtvam nacističnega terorja na Urhu. Obiskovalca je tudi več zdravstvenih ustanov v Ljubljani. Popoldne so bile češkoslovaške žene na obisku v Centralnem zavodu za napredek gospodinjstva.

POSVETOVANJE O POSPEŠEVANJU INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE

Niti polovice vsote iz sklada

za pospeševanje proizvodnje v letošnjem letu nismo porabili

Beograd, 29. okt. (Tanjug). — Na današnjem posvetovanju o pospeševanju industrijske proizvodnje so predstavniki tovarnih in združenih predlagali spremembo predpisov o uporabi skladov za pospeševanje industrije. Posvetovanja so se udeležili razen predstavnikov Zvezne industrijske zbornice s Teodorom Vujanovićem na čelu sekretar za industrijo Zveznega izvršnega sveta Marijan Cvetković ter predstavniki znanstveno-raziskovalnih institutov.

Udeleženci posvetovanja so izrazili mnenje, da bi bilo treba uredbo o uporabi skladov za pospeševanje industrijske proizvodnje spremeniti. Sedanja uredba povzroča težave v uporabi skladov, ker predvideva, da je mož samo enkrat v letu določiti programe za pospeševanje industrijske proizvodnje. Praksa je poka-

zala, da programe dostikrat pripravijo v naglici in da sodelujejo pri tem najboljši strokovnjaki posameznih industrijskih panog, na drugi strani pa se pojavijo med letom v proizvodnji problemi, ki jih je treba naglo urediti.

Ker je program že sestavljen, tovarne ne morejo zaprositi za odobritev novih sredstev za pospeševanje proizvodnje ali za razširitev surovinske baze. Razen tega nekatera podjetja niso mogla v celoti izpolniti svojih obveznosti iz dvostranskih sporazumov s podobnimi tujimi tovarnami, ker je za njihovo pomanjkanje odobren program o pospeševanju proizvodnje. Na posvetovanju so poudarili, da sedanja uredba ovira tudi popolnejšo realizacijo sporazumov o znanstvenem in tehničnem sodelovanju z drugimi državami.

Predlagane spremembe nedvomno zahtevajo še strožjo kontrolo nad uporabo odobrenih sredstev za pospeševanje industrije. Zato so na posvetovanju poudarili, da bi bilo treba na podlagi novih predpisov izdelati pravilnik, s katerim bi zagotovili kontrolo nad namembno uporabo sredstev za pospeševanje industrijske proizvodnje, kakor tudi pravilno izvoliti člane strokovnih odborov v združenjih in v zbornici.

Ko so udeleženci posvetovanja obravnavali sedanjo sestavo strokovnih odborov za pospeševanje proizvodnje, so se postavili na stališče, da je treba v strokovne odbore združenj oziroma v odbore posameznih industrijskih panog voliti najbolj kvalificirane strokovnjake iz tovarn, dalje predstavnike Zveze inženirjev in tehnikov ter predstavnike institutov. Njihov mandat naj bi trajal enako dolgo kakor mandat upravnega odbora združenja. Posebno važen je predlog, naj bi

bili v strokovnih združenjih zastopani tudi znanstveno-raziskovalni inštituti, ki bi bili prek svojih predstavnikov neposredno vključeni v delo za pripravljane programe za pospeševanje industrijske proizvodnje.

Anketa Zvezne industrijske zbornice je pokazala, da sredstva iz sklada za pospeševanje industrijske proizvodnje niso dovolj izkoriščena. Lani je znašal ta sklad 1.162.000.000 din, porabili pa smo samo 206 milijonov. Ostala sredstva so bila prenesena na letošnje leto. Letos je za pospeševanje industrijske proizvodnje na razpolago nekaj nad 3 milijarde, do 1. avgusta pa nismo porabili niti polovice te vsote.

Tako nezadostno izkoriščanje sklada za pospeševanje proizvodnje je predvsem posledica različnega tolmačenja sedanjih predpisov. Le malo združenj je v celoti porabilo odobrena sredstva. Elektroindustrija je porabila blizu 90% letošnjih sredstev, kovinska pa samo 20%.

Na posvetovanju so govorili tudi o vlogi znanstveno-raziskovalnih institutov in predlagali, naj bi se začele nekatere industrijske panoge pripravljati na ustanovitev posebnih institutov, ki bi bili povezani s podjetji z njihovega področja. Omenili so primer metalurškega inštituta jugoslovanskih železarn, ki je dosegel v pospeševanju dela naših železarn lepe uspehe.

Posvetovanje se nadaljuje.

IZJAVA SEKRETARJA CK LJUDSKE MLADINE JUGOSLAVIJE

O RAZGOVORIH V SOFIJI

Naša in bolgarska mladina si želita iskrenega in enakopravnega sodelovanja

»Sestanek s predstavniki Dimitrovske zveze bolgarske mladine je bil vsebinsko bogat, ker smo se iskreno razgovarjali o vseh vprašanjih.« je izjavil sodelavcu Jugopresa sekretar CK LM Mika Tripalo, vodja jugoslovanske mladinske delegacije, ki se je od 20. do 25. oktobra mudila v Bolgariji.

Predstavniki jugoslovanske in bolgarske mladine so se na razgovorih sporazumeli o programu bodočega sodelovanja in sklenili, da bodo prihodnje leto uradno izmenjali delegacije in organizirali sestanke, na katerih naj bi razpravljali o prečitih vprašanjih. Vzajemno sodelovanje bodo prav tako predložili tudi študentskim zvezam. Med razgovori v Sofiji so izmenjali informacije o delu mladinskih organizacij obeh dežel.

Mika Tripalo je poudaril, da so med razpravo o ideološki vzgoji mladine prišla do izraza različna gledišča, zlasti o metodah in sredstvih. Razgovori so se nanašali na vprašanja birokratizma in na zmanjšanje poklicnega vodilnega kadra. »Mi smo poudarili, da se iniciativa osnovne mladinske organizacije ne more razvijati brez radikalnega zmanjšanja plačnih funkcionarjev. Mladinska organizacija ne more živeti od injekcij, ki ji jih dajejo resolucije in napotki ali pregledi inštruktorjev, temveč mora sama v okviru splošnih ciljev določiti svoje na-

loge. V razpravi o mednarodnih zvezah sta obe strani izrazili željo po splošnem sodelovanju. Toda v izbiri poti, po kateri je treba kreniti, da bi dosegli ta cilj, so različna gledišča: medtem ko mi sodimo, da je sodelovanje nacionalnih organizacij in dvostranskih podlagi osnovna oblika mednarodnega sodelovanja ter ne želimo biti člani sedanjih mednarodnih organizacij, pa posvečajo bolgarski mladinski voditelji največjo pozornost dejavnosti svetovne federacije demokratične mladine, čeprav jim je tudi dvostransko sodelovanje pomembno. Na razgovorih so potrdili načela sodelovanja nacionalnih organizacij in enakopravni podlagi in skupna želja je, da bi to sodelovanje postalo v celoti iskreno in odkrito.«

Delegacija Stalne konference mest odpotovala v Veliko Britanijo

Delegacija Stalne konference mest je večeraj jutraj odpotovala z letalom na obisk v Veliko Britanijo. Delegacija bo na obisku 14 dni in se bo ustavila v Londonu, Nottinghamu in Brightonu. Vodi jo predsednik LO Beograda Miloš Minić, v njej so predsednik LO Ljubljana dr. Marijan Dermastia, predsednik LO Titograda Ika Mirković in predsednik LO Splita Rade Dumančić.

Mednarodni sejem knjig v Zagrebu

V starem delu zagrebškega velesejma bodo v soboto svečano odprli mednarodni sejem knjig, na katerem sodeluje tudi 16 tujih dežel. Jugoslavijo zastopa 60 založb iz vseh naših republik. V okviru sejma bo v Zagrebu 5. novembra literarni večer uglednih jugoslovanskih književnikov, dne 6. novembra pa bo v Domu JLA svečana akademija s podelitvijo diplom za književna in znanstvena dela. Sejem bo zaključen dne 7. novembra.

Iz LR Kitajske sta se vrnila

naša književnika Ivo Andrić in Filip Kumbatović

Beograd, 29. okt. (Tanjug). Jugoslovanska književnika Ivo Andrić in Filip Kumbatović sta se vrnila danes iz LR Kitajske, kjer sta se udeležila proslave naprednega kitajskega pisatelja Lu Hsina. Razen Pekinga sta naša književnika obiskala Sanghai, Kanču, Saotšin in Kanton, kjer sta si ogledala kulturne in druge ustanove.

Zvezo književnikov Jugoslavije in Zvezo književnikov LR Kitajske se bodo nadaljevali z obiskom kitajskih književnikov v Jugoslaviji letos v novembru. Delegacijo Zveze književnikov Jugoslavije so sprejeli na zemunskem letališču Aleksander Vučo, Eli Finci in kulturni ataše kitajskega veleposlaništva v Beogradu Lu Jao U.

Po vrnitvi v domovino je književnik Ivo Andrić izjavil, da so naša književnika v LR Kitajski povsod prisrčno sprejeli in da so jima kitajski književniki omogočili, da sta videla mnoge kulturne pridobitve kitajskega naroda. »Med kitajskimi književniki, kulturnimi delavci in voditelji vsa opazila veliko zanimanje za našo deželo in naše kulturno življenje,« je rekel Ivo Andrić. »Najini vtisi so zelo ugodni. Stiki med

Plenum Zveze likovnih umetnikov Jugoslavije

V Zagrebu se je začel plenum Zveze likovnih umetnikov Jugoslavije, na katerem bodo razpravljali o pripravah na kongres Mednarodnega združenja likovnih umetnikov, ki bo prihodnje leto v Dubrovniku in ki ga bodo prvokrat organizirali v naši državi.

Novo hidrocentralo »Split« bodo začeli graditi sredi prihodnjega leta

Split, 29. okt. (Tanjug). — Za letos se bodo začela pripravljati dela za graditev hidrocentrale »Split«, ki bo preskrbovala z električno energijo veliko tovarno aluminija v Crni gori. V konstrukcijskem biroju že izdelujejo načrte za elektrarno in pomožne objekte, v tovarnah »Rade Končar«, »Litostroje« in »Metalna« pa načrte za generatorje, turbine in hidromehanično opremo.

Strokovnjaki računajo, da se bo lahko začela graditev elektrarne sredi prihodnjega leta. Najprej bodo zgradili velik vodni predor, dolg blizu 10 km. Po njem bo tekla voda reke Cetine skozi goru Mosor. Pri vasi Sakuče nad Omišem bodo zgradili dvoranice za stroje, na drugi strani Mosora pri vasi Pančeviča pa 20 m visoke jezove, ki bodo zajezili reko Cetino. V umetnem jezeru nove elektrarne bo prostora za 5 milijonov kubikov vode.

Prva faza graditve hidrocentrale »Split« bo končana l. 1961, hkrati kakor kombinat aluminija v Titogradu. Nova elektrarna bo dajala letno približno 1 milijardo 600 milijonov kWh električne energije, po dograditvi pa bo narasla njena povprečna letna proizvodnja na 2.100.000.000 kWh. Po številu objektov in možnostih izgradnje sodi hidrocentrala »Split« med najpreprostejše in najcenejše hidrocentrale v naši državi. Proizvodna cena enega kilovata iz te elektrarne bo znašala v prvi fazi 1,20 din, po dograditvi pa 1,50 din. V hidrocentrali »Gojak« stane kilovatt 3,30, v Mavrovu 4, v Jablanici 4,5, v Vinodolu pa tudi 4,5 din.

GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI Vedno manj primerov otroške paralize

BEograd, 29. okt. (Tanjug). Po podatkih Zveznega zavoda za ljudsko zdravje je bilo v tednu od 15. do 21. oktobra 19 novih primerov otroške paralize. To kaže, da je število obolelih znatno padlo. V Srbiji ni bilo nobenega novega primera. Pač pa je bilo naknadno prijavljenih 63 primerov iz prejšnjih tednov.

Na Hrvaškem so imeli samo tri nove primere otroške paralize (dva v okraju Šibenik, enega pa v okraju Split). V Sloveniji je bilo 12 novih primerov (v okrajih Celje, Kranj in Ljubljana, po 1 v okrajih Novo mesto, Koperje in Trbovlje pa po eden). V primerjavi s prejšnjim tednom je število obolelih v Sloveniji nekoliko naraslo. V Makedoniji so imeli 4 nove primere (Titov Veles 1, Štip pa 3).

V istem tednu je bil 791 primer škrlatinke; v primerjavi s prejšnjim tednom je število obolelih za to boleznijo nekoliko naraslo. Novih obolelih za gripo je bilo 90, torej približno toliko kakor prejšnji teden. Podoben je položaj glede ošpic in oslovskega kašlja. Od 1. do 21. oktobra je bilo 20 novih primerov meningitisa, v prejšnjem tednu pa 8.

GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI OD 15. DO 21. OKTOBRA

Table with 4 columns: Bolezni, povprečno od 1951-55, od 15.-21. okt., od 8.-14. okt. Rows include pegavica, trebušni tifus, paratifus, gripa, škrlatinka, ošpice, oslovski kašelj, meningitis, otroška paraliza, tetanus, pasja steklina, nalezljiva alantecna.

NEKATERE SPREMEMBE uvoznih in izvoznih koeficientov

Ker bomo morali za kritje domačih potreb uvažati čebulo, je njen izvoz prepovedan

Komite za zunanjo trgovino pri Zveznem izvršnem svetu je te dni izdal več odlokov, s katerimi se spreminjajo oziroma izpopolnjujejo predpisi o izvozu ter uvoznih in uvoznih koeficientih. Te spremembe imajo predvsem namen, prilagoditi predpise spremembam na trgu in zlasti preprečiti prekomeren dvig cen nekaterih kmetijskih pridelkov.

S posebno odločbo je prepovedan izvoz čebule, to pa zaradi občutnega pomanjkanja čebule na domačem trgu. Spritno slabega letošnjega pridelka je cena čebule v zadnjih tednih narasla ponekod tudi za 30 do 40 din pri kilogramu. Povpraševanje nadalje precej presega ponudbo. V nekaterih področjih države je cena že narasla na 80 do 100 din za kilogram. Makedonija ima sicer še nekaj presežkov, kar pa nikakor ne zadošča za kritje zimskih zalog. Seveda zgolj izvozna prepoved položaja ne bi mogla bistveno spremeniti. Zato bomo morali precejšnje količine čebule uvoziti iz tujine, kar bo tudi ustavilo naraslanje cen na domačem trgu oziroma povzročilo, da bo cena spet nazadovala. Po informacijah iz Zveze trgovinskih zbornic FLRJ bodo že v prvi polovici novembra prispele iz Nizozemske večje količine kakovostne čebule, primerne za zimnico. Ta čebula bo prišla na trg po ceni okrog 60 dinarjev kilogram. Pozneje pa je predviden še uvoz čebule iz Egipta. Količine, ki jih bomo uvozili, bodo zadoščale za redno domačo preskrbo.

Tudi cene orehov in mandeljnov so letos spritno slabšega pridelka zelo visoke. Zato je komisija za zunanjo trgovino predpisala znižanje izvoznega koeficienta za orehe od 1,20 na 1,00 in za mandeljne od 1,25 na 1,00. Tako se pri sedanjih cenah ne bo izplačalo izvažati orehe in mandeljne. Tudi izvozni koeficient za sadne pulpe je znižan od 1,65 na 1,50. Letošnja slaba letina sliv pa je izzvala precejšnjo podražitev sliv.

Letos rekordna proizvodnja premoga v Sloveniji?

Strokovnjaki sodijo, da bo letos dosegla rekordna proizvodnja premoga v Sloveniji. V prvem tromesečju letošnjega leta so nakopali 1.755 milijona ton črnega premoga, kar je za nad 50.000 ton več kot v istem obdobju lanskega leta.

voške in sploh žganja. Da bi se dvigavanje cen ustavilo, je Zvezni izvršni svet že prejšnji teden znižal davek na promet na umetno žganje.

Z zadnjimi odloki so spreminjeni tudi nekateri uvozni koefi-

cienti. Tako je znižan uvozni koeficient na verige za bicikle od 3,00 na 2,00, to pa s potrdilom Zvezne industrijske zbornice, da se doma ne izdeluje v zadostnih količinah. Uvozni koeficient za material in dele ladijske opreme za vgraditev v ladje je znižan od 1,50 na 1,00, če se dotični material oziroma oprema ne izdeluje v državi ali se izdeluje v nezadostnih količinah. Naposled je še omeniti, da je glede na zadostno domačo proizvodnjo natronskega papirja v novi tovarni v Maglaju zvišan uvozni koeficient za natronski papir od 1,60 na 2,00. S.

PISMO IZ BEOGRADA

Beograd dobi reprezentativen hotel in novo letališče

Ze leta 1954 je Zvezna ljudska skupščina odobrila v novem družbenem planu 2,5 milijarde dinarjev za graditev novega beogradskega civilnega letališča pri vasi Surčina, oddaljeni od središča Beograda 12 km. Letališče naj bi zgradili še isto leto, ker so investicije ustrezale potrebam. Zgraditi so nameravali betonsko vzletišče in vse druge sodobnemu letališču potrebne naprave. Ostalo pa je samo pri načrtih. Letos so znova odobrili investicijski načrti v znesku 2.253.000.000 dinarjev in gradbeno podjetje »Planum« je že začelo graditi letališče.

Po načrtu in pogodbi, sklenjeni s podjetjem, naj bi gradbena dela zaključili konec leta 1958. Hkrati naj bi bila končana tudi dela v zvezi z instalacijami in navigacijskimi napravami. Prvo letalo se bo dvignilo z novega letališča po računih strokovnjakov leta 1959. Novo letališče bo sodilo med sodobna evropska letališča. Njegovo vzletišče bo dolgo 2150 m, široko pa 60 m. Sprejemalo bo lahko vsa letala do 135 ton nosilnosti, kakršna letajo zdaj v našem civilnem zračnem prometu. Leta 1960 se bo začel drugi del izgradnje, ko bodo podaljšali betonsko vzletišče še za 2000 m, tako da se bodo lahko dvigala z njega vsa štirimotorna potniška in civilna reaktivna letala. Novo letališče bo imelo vse sodobne naprave za dviganje in pristajanje letal tudi ponoči. Izbrano zemljišče ustreza zahtevam cenene graditve, pa tudi urbanističnim

pogojem. Mimo novega letališča sta speljani avtomobilska cesta in železniška proga, razen tega pa je v bližini Sava kot prikladna vodna pot za prevoz goriva in drugih potrebščin.

MEDNARODNI POMEN LETALIŠČA

Mednarodni pomen novega letališča bo zelo velik, ker zemljepisni položaj Beograda tudi v zračnem prometu ustreza glavni zračni zvezi, po kateri so povezane zračne proge iz Zahodne Evrope prek Afrike do Daljnega vzhoda. Strokovnjaki računajo, da bo promet novega beogradskega letališča že v enem letu znatno večji od prometa, ki je možen zdaj na zemunskem letališču. Letni dohodki od tujih letal bodo znašali po grobi cenitvi kakih 170 milijonov. Tako bi se novo letališče kmalu amortiziralo z lastnimi sredstvi, hkrati pa bi se povečal narodni dohodek od turizma in drugih dohodkov v zvezi z graditvijo največjega letališča v naši državi.

HOTEL »METROPOL« BO DOGRAJEN ŠELE LETA 1957 Leta 1957 bo dobil Beograd največji in najmodernejši hotel ne samo v Jugoslaviji, marveč tudi na Balkanu. Čeprav posloje na Bulvarju revolucije št. 69, v katerem ima prostore »Metropole«, ni zgrajeno posebej za hotel, bodo

manjkanje hotelskih sob v Beogradu. Novi hotel bo imel 220 sob s približno 340 posteljami. Vse sobe bodo imele kopalnice, telefon in radioparate. Pohištvo je izdelano nalašče za ta hotel. V njem bo več salonov, restavracij in točilnic, pa tudi terasa z razgledom na park. Hotel bo imel kuhinjo z električnimi instalacijami in veliko garažo, lastno elektrarno in centralno kurjavo na nafto.

Vsi prostori v novem hotelu bodo imeli naprave za aklimatizacijo, uradni prostori pa bodo opremljeni s hladilnimi aparati. Nekatere instalacije in del inventarja bodo kupili v tujini, za kar so potrošili že kakih 200.000 dolarjev. Vsi stroški za graditev hotela z vsemi instalacijami, napravami in inventarjem bodo znašali približno dve milijardi. Tako bo Beograd dobil dva važna objekta, ki bosta močno spremenila lice in tempo življenja našega glavnega mesta. N. K.

PO VOLITVAH V JORDANIJI

Le dve možnosti za sedanjo britansko politiko na Bližnjem vzhodu

(OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

London, 29. okt. Očitno zmago političnih gibanj v Jordaniji, ki pomenijo naslonitev na Egipt in njegovo politiko v arabskem svetu nasproti dosedanjim vezem z Veliko Britanijo, so sprejeli tu z zelo neprijetnim presencenjem. Računali so vsekakor tudi z naraščanjem takšnih težav, niso pa pričakovali, da pojde stvar tako naglo. Zato je sprožil razvoj razmer v Jordaniji (katere javnost se ni dosti zmenila za vlogo, ki naj bi jo odigral Angležem naklonjeni sosed Irak s tem, da bi poslal čete na jordansko ozemlje) v Londonu novo razmišljanje o politiki Velike Britanije na Bližnjem in Srednjem vzhodu, nasploh in nasproti Amanu se posebej.

Jasno se je namreč pokazalo, da v tej politiki nekaj ni bilo v redu, ko je lahko v Jordaniji, ki je prejemala veliko angleško podporo — nad 12 milijonov funtov letno oziroma nad 20 milijard din — tako hitro prišlo do povsem drugačne usmeritve. Vse kaže, da so razlogi, ki so privedli do opredelitve jordanske politike za nadaljnje zблиževanje z Egiptom in Sirijo, tako v politiki Velike Britanije in njenega glavnega zaveznika Francije nasproti arabskemu svetu na Bližnjem vzhodu in v Severni Afriki, kakor tudi v sami angleški politiki nasproti Jordaniji.

Nerodno izbrano stališče ne samo nasproti nacionalizaciji stare suezske družbe, marveč tudi proti samemu Egiptu (to pa je znatno pospešilo egiptovsko odločitev, da suverene pravice do kraja razširi na prekop) in zelo nesrečna politika Francije v Severni Afriki sedita v prvo skupino činiteljev. V drugi pa je ne-

dvomno dejstvo, da je dajala Velika Britanija Jordaniji pomoč v znesku 12.450.000 funtov letno. V deželi hude gospodarske zaostalosti, neznatne pismenosti in bednega življenjskega standarda so rabili angleško pomoč večinoma za jordansko vojsko, ki pa ni bila kdo ve kako močan činitelj v napetih odnosih z Izraelom, katerega spora z arabskimi deželami nikakor ni moč poravnati. Na drugi strani pa je bila ta pomoč bolj ali manj garnirana z zahtevami blokovske politike. Pri vsej učinkovitosti je bila obremenjena z mnogimi elementi negotovosti in s potencialnimi možnostmi, kar neposredno ne ustreza koristim obseh dežel, kar pa naj bi v najslabšem primeru, vsaj v luči suezske krize, koristilo angleški politiki.

Razmišljanje o tem, kaj bi morala storiti Velika Britanija, je omejeno v glavnem na dve mož-

nosti. Prva je v tem, da bi pomoč ukupili, ker spričo prizadevanja Jordanije po neodvisni politiki angleška oporišča v tej deželi ne zaležejo več v tem smislu, da bi z njimi vplivali na razvoj dogodkov in s tem, da bi se približali Jordaniji na čisto drugačen način, kakor doslej, namreč s predlogi o reviziji angleško-jordanskega sporazuma, z novimi idejami o značaju pomoči in s pripravljenostjo, da bi opustili angleška oporišča, ko se je že pokazalo, da niso poseben način za povezavo z arabskim svetom, pa tudi ne zanesljiva in trajna podlaga za ureditev zamotanih koristi Velike Britanije na Bližnjem vzhodu.

Druga možnost ima zdaj žal manj upanja v uspeh. Tudi tu velja stara resnica: vso angleško politiko na Bližnjem vzhodu bi bilo treba temeljito preosnovati. Ciprsko vprašanje pa kaže, kako malo je v tem oziru upanja — vsaj trenutno.

B. Lazič

OPOZORILO HABIBA BURGIBE

Severna Afrika nepopustljiva

Prelom dokončen, če Francija ne jamči za življenja ugrabljenih voditeljev Alžira

Pariz, 29. okt. (Tanjug). Tuniški ministrski predsednik Habib Burgiba je opozoril danes francosko vlado, da je »pred vso Severno Afriko odgovorna za življenje in varnost ugrabljenih alžirskih voditeljev«. V uvodniku, ki ga je objavilo glasilo »Neodestura«, Burgiba poudarja: »Tunizija noče vojne s Francijo, če pa bo ogroženo življenje kateregakoli izmed aretiranih voditeljev, bo prelom med nami in Francijo dokončen.«

Alžirske voditelje so prepeljali včeraj v Pariz. Vojaški organi pa so začeli danes preiskavo, da bi pripravili nov proces pred vojaškim sodiščem. Civilno sodišče v Alžiru je začasnega predsednika Ben Belo v odsotnosti že pred vojno obsodilo na smrt, toda vlada je sklenila postaviti vse aretirane voditelje znova pred vojaška sodišča v Parizu, ker ravna z njimi kot z vojnimi ujetniki. Široka akcija protestov in demonstracij po Severni Afriki, zla-

sti v južnih krajih Tunizije in Maroka, se je danes nadaljevala.

Tuniško notranje ministristvo je danes objavilo, da bodo morali imeti francoski državljani, ki pridejo v Tunizijo, vidirane potne liste. Doslej so lahko francoski državljani prihajali v deželo in se nastanjali v njej na podlagi običajnih francoskih osebnih legitimacij. Nekaj podobnega je odredila tudi maroška vlada.

Najnovejše vesti iz Afrike pričajo o znatnih premikih francoskih čet v obmejnih krajih Tunizije in Maroka, kjer je prebivalstvo na cestah znova postavilo barikade. Do hujših spopadov pa ni nikjer prišlo in krajevne oblasti upajo, da bo napetost popustila.

Iz Alžira pa je prišlo danes mnogo vesti o srditih spopadih med uporniki in francosko vojsko. Podatkov o žrtvah še niso objavili. V mnogih mestih Alžira, kjer je bila včeraj splošna stavka, so francoske oblasti trgovcem prepovedale, da bi danes odprli trgovine in so jih tako primorale »na novo represivno stavko«.

Razdejana shajališče Francozov sredi mesta Alžira

Odgovori Šepilova in Žukova na vprašanja novinarjev o položaju na Madžarskem

Moskva, 29. okt. (Tanjug). — Sovjetski zunanji minister je nočjo na sprejemu v turškem veleposlanstvu odgovarjal na vprašanja, ki so mu jih zastavljali tuji novinarji o položaju na Madžarskem.

Šepilov je dejal, da so sovjetske čete, ki so na prošnjo madžarske vlade pomagale pri začetju upora, že prenehale z ognjem, in dostavili, da se bodo sovjetske čete, kakor hitro bodo uporniki položili orožje in ko ne bo več nevarnosti, umaknile iz Budimpešte.

Govorec o vzrokih upora, je Šepilov rekel, da ni mogoče za-

nikati dejstva, da so se državni in krajevni organi pri svojem delu posluževali birokratskih metod in da je treba posvetiti vso pozornost zahtevam delavcev, kmetov in inteligence, ki zahtevajo izboljšanje položaja. Na drugi strani pa je splošno znano, je rekel Šepilov, da so protirevolucionarji hoteli omajati ljudsko oblast.

Obrambnemu ministru Žukovu so novinarji prav tako zastavili nekaj vprašanj. V zvezi z Dixonovo izjavo v Varnostnem svetu o prihodu novih čet iz SZ, je Žukov dejal, da zadnjih 24 ur pa tudi zadnjih 64 ur in celo v daljšem razdobju nove sovjetske čete niso prekorale madžarske meje. Na vprašanje, če se bodo sovjetske čete umaknile iz Madžarske, je odgovoril, da v imenu svoje vlade ne more odgovoriti na to vprašanje.

Zahteve rudarjev

Budimpešta, 29. okt. — Kakor poroča radio Budimpešta, je podpredsednik ministrskega sveta LR Madžarske Antal Apro sprejel delegacijo delavskega sveta v Matravideku. Rudarji so zahtevali evakuacijo sovjetskih čet iz Budimpešte in nato iz vse Madžarske, amnestijo za vse udeležence oboroženih bojev, socialno pomoč rodbinam žrtev in rehabilitacijo vseh oseb, ki so bile po nedolžnem obsojene za časa režima Rakosija, Gerőja in Farkasa.

Predstavniki delavskega sveta so prav tako zahtevali izboljšanje delovnih pogojev in rudarskih mezd.

Izjalovljen manever

Jože Brilej je postavil dogodke na Madžarskem v pravo luč

New York, 29. okt. — Varnostni svet se je razšel sinoči po šest ur trajajoči nepretrgani debati o »polažaju na Madžarskem«. Zahodne države so sklicale dramatično sejo Sveta za nedeljo popoldne. V nedeljo niso izkoristile niti običajnega odmora za večerjo, hkrati pa tudi niso bile pripravljene sprožiti predlog o konkretizaciji svojih gledišč.

V napetem vzdušju, katerega ozadje so dramatični oktobrski dnevi v Budimpešti, so nameravale zahodne države izkoristiti boje na madžarskih tleh za svoje diplomatsko propagandno-politične cilje. Isti govorniki, ki so svoj čas odklanjali pozive Guatemale proti vmešavanju v njene notranje zadeve in prevratu, organiziranemu zunaj njene ozemlja, da bi delali ovire zakonito izvoljenim narodnim predstavnikom, so se sinoči predstavljali kot borci za neodvisnost narodov in njihove pravice, da sami odločajo o svoji usodi. Propagandni značaj tega stališča za-

hodnih držav v madžarskem primeru pa je bil poudarjen s pomankanjem slehernih njihovih konstruktivnih pobud in se je omejil samo na obsodbo ene vojaške intervencije v imenu druge politične intervencije.

Z vidika madžarskih koristi in koristi socializma nasploh sovjetski nastop ni bil nič bolj konstruktiven. Arkadij Soboljev je zagovarjal z določbami varšavske pogodbe ne samo obstoj sovjetskih oporišč na Madžarskem — česar mu na isti podlagi niso zanikale niti zahodne delegacije — marveč tudi oboroženo intervencijo v zatiranju gibanja, katerega začetni disciplinirani in miroljubni klic se je glasil na destalinizacijo in opustitve desetletnega protisocialističnega pritiska Rakosyjeve družine.

Sovjetski delegat je naslonil svoj argument na trditve, da je madžarska vlada sama poklicala tuje čete, naj intervenirajo, ker so se »uporu pridružili protirevolucionarji, dobro oboroženi iz tujine«.

Predstavniki Avstralije in še nekateri drugi so zanikali te navedbe in citirali izjavo Imre Nagya, ki je prišla med večerjo in v kateri je izraženo mnenje o značaju zadnjih dogodkov. Pa tudi sam delegat Francije je izrazil mnenje, da so se začeli boji na Madžarskem v imenu socializma, ne pa za obnovo kapitalistične družbe, kakor trdi sovjetski predstavnik.

Stališče Jugoslavije v tej debati so pričakovali s posebno pozornostjo ne samo zato, ker njo kot prvega sosedo Madžarske neposredno zanimajo dogodki, ki so se odigrali minuli teden, marveč tudi zato, ker je edina izmed enajstih članic Varnostnega sveta lahko govorila v imenu širokega pasu narodov, ki jih ne vežejo verige blokovske politike. Zato ni bilo naključje, da so besede jugoslovanskega delegata Brileja v napeti tišini do zadnjega kotička polne dvorane močno odjeknile s svojim neodvisnim in konstruktivnim značajem.

»Predlog, naj bi položaj na Madžarskem obravnavali,« je rekel Brilej, »je pravzaprav izkoriščanje madžarske tragedije v propagandistične namene, in sicer

zdej, ko ne bi smeli ukreniti ničesar, kar bi zaviralo napore vlade za vzpostavitev reda.« Z istega vidika je Brilej poudaril, da Jugoslavija v načelu nasprotuje sodelovanju tujih čet.

V splošnem sklopu napetosti v Severni Afriki in na področju Palestine, o kateri bo Varnostni svet razpravljal danes in jutri, je zahteva po debati o Madžarski

Dr. Jože Brilej

krila v sebi nevarnost, da bi vplivala kot prilivanje olja na ogenj še na novem področju. Sestanek se je sicer začel v tem vzdušju, toda po zelo utrudljivih in skrajno napetih urah se je očitno obrnil v smer priznavanja pravic madžarskemu narodu, da ubira pot neodvisnosti, kakor je njegova vlada izjavila, da je pripravljena to storiti.

Zapisnik s te seje, ki bo po svojih pozitivnih in negativnih straneh nedvomno uvrščen med pomembne dogodke zgodovine odnosov na svetu, je živa priča preokreta, med katerim so — z vsako novo vestjo o konsolidaciji Nagyeve vlade — čedalje določnejše prihajali do sklepa, da je zdrava politika tista, ki jo je tudi avstralski delegat izrazil z upanjem, da bodo pogajanja Nagyeve vlade »o umiku sovjetskih čet na podlagi enakosti in neodvisnosti« obrodila sadove.

Jaša Levi

Prijateljski nasveti Poljakov madžarskemu ljudstvu

Varšava, 29. okt. (PAP). — CK Združene delavske partije Poljske je poslal madžarskemu narodu poziv, naj opusti prelivanje krvi. V pozivu pravi, da je CK ZDPP znan program vlade narodne enotnosti Madžarske, program socialistične demokracije, zboljšanja življenjskega standarda, ustanovitve delavskih svetov, program polne narodne suverenosti, ki terja umik sovjetskih čet iz Madžarske in prijateljstvo z ZSSR po leninskih načelih enakopravnosti. CK ZDPP se neče vmešavati v notranje zadeve Madžarske, vendar izraža mnenje, da je ta program v skladu s koristmi madžarskega naroda. »Nam se zdi,« je rečeno v pozivu, »da se lahko na osnovi tega programa sporazumejo vsi madžarski rodoljubi, vstevši tiste, ki stoje zdej na drugi strani barikade.«

V pozivu je tudi poudarjeno, da sta bili Madžarska in Poljska stoletja povezani s skupno ljubeznijo do svobode. Madžarska in Poljska sta se borili za svobodo v minulem stoletju proti agresivnim vladarjem in pred 12 leti proti hitlerjevskemu režimu, zdej pa sta začeli boj za socialistično demokracijo ter enakopravnost in suverenost.

Kako pravilno tolmačiti dramatične dogodke na Madžarskem

Budimpešta, 29. okt. — »Szabad Nep« je danes odgovoril tudi na včerajšnji članek v moskovski »Pravdi« o »porazu protiljudske pustolovščine na Madžarskem«. List ugotavlja, da boji v Budimpešti niso bili protiljudski in to tudi ni bila pustolovščina. Vseh pet dni, ko je krvavela Budimpešta, so plamtele v srcih ideje patriotizma in demokracije, gesla socialistične demokracije so zmogala nad gesli reakcije in kontrarevolucije. Revolucionarno budimpeštansko ljudstvo hoče svobodo, živeti hoče brez terorja, brez strahu, madžarsko ljudstvo hoče kruha in nacionalno neodvisnost. Mar bi bila »protiljudska pustolovščina« videti takšna? To, kar je bilo zares protiljudsko, je bilo gospostvo klike Rakosi-Gerő. O trditvah moskovske »Pravde«, da je vstaja prebivalcev Budimpešte sad podtalnega delovanja angloameriških imperialistov, pravi »Szabad Nep«, da takšna ugotovitev globoko žali Budimpeštance, ki so z dušo in telesom sodelovali v demonstracijah, utili enako kot borci in odobrvali domoljubne in demokratične cilje tega velikega ljudskega gibanja. Ta tragični, krvavi, hkrati pa vzvišeni boj, ki je trajal pet dni, ni bil sad kakršnegakoli podtalnega rovarjenja, pač pa so ga povzročile lastne napake in lastni grehi. Med temi grehi je treba predvsem omeniti, da nismo ohranili in ubranili sveto stvar, ki so nam jo zaupali naši predniki — nacionalno neodvisnost. Res je, da so potrebne represalije in da je treba kaznovati le tiste, ki so v strahu za svoja življenja in da bi ohranili oblast, povzročili ta boj. Treba je kaznovati tiste, ki so pred parlamentom ukazali streljati, ter kriminalce, ki so pobegnili iz zapora in se pomešali med demonstrante. Boj sam pa je plodonosen, čeprav je bil drag plačan.

Američani odidejo iz Egipta

Kairo, 29. okt. (AFP). — Ameriško veleposlanstvo v Kairu je opoldne objavilo, da so dobili iz Washingtona navodila o evakuaciji vseh ameriških državljanov iz Egipta, katerih bivanje v tej deželi ni nujno potrebno. V skladu s temi navodili bodo takoj evakuirali družine ameriških uslužbencev v Egiptu, kakor tudi tiste uslužbence ameriške vlade, katerih prisotnost ni nujno potrebna.

Koristno sodelovanje

Vodstvo Komunistične partije Italije je odobrilo izjavo delegacije KPI o bivanju v Jugoslaviji

Rim, 29. okt. (Tanjug). Direkcija Komunistične partije Italije je odobrila izjavo delegacije KPI o bivanju v Jugoslaviji. V izjavi je rečeno, da je obisk potrdil koristno sodelovanje ter izmenjave mnenj in izkustev med komunističnimi organizacijama obeh dežel.

Sodelovanje, je rečeno v izjavi, je zlasti potrebno glede na zemljepisni položaj obeh dežel, ki narekuje razvijanje kulturnega, gospodarskega in drugega sodelovanja v korist obeh narodov in Partij, ki se v svoji politični in družbeni dejavnosti navdihujeta z marksizmom-leninizmom.

V izjavi je poudarjeno, da so člani delegacije KPI prepričani, da komunisti, socialisti in vsi demokrati lahko z zaupanjem gledajo na odločnost komunistov in narodov Jugoslavije, ki si prizadevajo s pomočjo socializma po-

vesti svojo državo iz gospodarske, družbene in kulturne zaostalosti.

»Navzlic velikim težočam, ki so bile zlasti dramatične ob napadnih in krivičnih odločitvah Informbiroja, jugoslovanska komunistična partija ni nikdar izgubila zaupanja v socializem. Jugoslovanski tovariši so zgradili svojo linijo socialističnega razvoja,« je rečeno v izjavi.

Italijanska delegacija smatra, da so jugoslovanske izkušnje vredne velikega zanimanja in študija. Ta izkustva in drugi rezultati, ki so jih dosegli v deželah ljudske demokracije, so velik kapital, ki ga morajo izkoristiti komunisti in socialisti vsega sveta.

Člani italijanske delegacije so se med svojim obiskom v Jugoslaviji prepričali, da so bratski stiki in stalna izmenjava informacij in izkušenj med KPI in ZKJ koristni za obe strani. Delegati KPI so prevzeli obveznost, da bodo delavsko gibanje in italijansko javnost seznanili z rezultati svojih preučevanj in predlagali direktni Partije konkretne načrte dela za poglobitev medsebojnega spoznavanja in prijateljstva.

Varnostni svet sprejel francosko pritožbo

New York, 29. okt. (AFP). Nočjo se je sestal Varnostni svet OZN, da bi proučil francosko pritožbo glede »vojaške pomoči, ki jo je egiptovska vlada dala alžirskim upornikom«.

Francoski delegat Cornut-Gentille je izrazil prepričanje, da je odgovornost Egipta v tem primeru jasna in da je dokazano vmešavanje Egipta v alžirsko vstajo.

VS je francosko pritožbo sprejel na dnevni red zasedanja. Potem ko so sklenili, da bodo povabili egiptovskega delegata k debati o tem vprašanju, je bila seja odložena na nedoločen čas.

ROKOSOVSKI NA DOPUSTU

Varšava, 29. okt. (Tanjug). Poljski obrambni minister in podpredsednik vlade maršal Rokosovski je odšel na odih. Med njegovo odsotnostjo ga bo nadomeščal general Bordjilovski.

NOV PROMETNI MINISTER NA MADŽARSKEM

Budimpešta, 29. okt. Radio Budimpešta je sporočil, da je madžarska vlada sprejela ostavko prometnega ministra Bebrića na njegovo mesto imenovala Csanadyja Djerđia.

Izraelski napad na Egipt

Nočna seja britanske vlade in nujen Eisenhowerjev posvet z Dullesom — Izjava senatorja Georgea

Tel Aviv, 29. okt. (Reuter). Kakor je sporočil predstavnik izraelske vojske, so enote izraelske vojske vdrle na egiptovsko ozemlje in napadle oporišča na področju Kantile in Ras El Akaba. Izraelske enote so zavzele položaj zahodno od križišča Nakla, na poti k Sueskemu prekopu.

Izraelski predstavnik je dejal, da je bil napad posledica »napadov egiptovskih sil na izraelske kopenske in pomorske komunikacije, ki so imeli namen vzmiriti izraelsko prebivalstvo«.

London, 29. okt. (AFP). Nočjo po 11. uri se je sestala britanska vlada k razpravi o izraelskem vpadu v Egipt.

Predsednik francoske republike Coty je za jutri sklical izredno sejo vlade.

Richmond, 29. okt. (AFP). — Predsednik Eisenhower je nočjo pozval zunanje ministra Dullesa na konferenco o vpadu izraelskih čet v Egipt.

Senator George je izjavil, da bi zaradi ofenzive izraelskih čet lahko nastala potreba za takojšnje sklicanje Kongresa.

Kairo, 29. okt. (AFP). Egiptovski vojaški predstavnik je nočjo odločno zanikal vesti iz izraelskih virov, po katerih je 5-ali 6 egiptovskih vojnih ladij na poti proti izraelski obali.

PRAZNIK DOMAČE GLASBENE TVORNOSTI

PRVE IZVEDBE KANTAT ARNIČA, KOZINE, SIMONITIJA

Sporod koncerta zbora in orkestra Slovenske filharmonije dne 26. oktobra t. l. je vseboval tri slovenske kantate, tri prve izvedbe: Blaža Arniča »Z vlakom« za mešani zbor, soliste (sopran Zlata Gasperšič, alt Bogdana Stritar, bariton Samo Smerkolj) in orkester, Marjana Kozina »Tlak« za moški zbor, soliste (tenor Gasper Dermota, bariton Samo Smerkolj, bas Tone Petrovič) in orkester, Rada Simonitijs »Kolednica mladinskih bridčičev« za tenor (Gasper Dermota), mešani zbor in orkester. Vsako delo je z recitacijo pripadajočega besedila uvedel Janez Rohaček. Dirigiral je Rado Simoniti.

Mislím, da se ne motím v sodbi, da je dosegel Arnič s to svojo kantato v nekem smislu višek vsega svojega dosedanjega dela. Že po učinku, kar je najbolj oprijemljivo: izvedba je prinesla kantati velik in nesporen uspeh, občinstvo jo je sprejelo z očitno, nedeljeno simpatijo. Delo je zares sugestivno: čeprav traja brez prekinitve toliko kot kaka daljša simfonija, je kot vltó iz enega kosa; od prvega trenutka, ko utihne glas recitatorja in se oglasi začetna melodija v pihalih, pa do sklepnega akorda ne izpusti poslušalca niti za trenutek iz svojega spešnega toka. Spleteno je v spevnem in zvočnem pogledu tako, da se venomer mikavno ob-

Zadnji razlog vseh teh uspehov je pač v tem, da se je komponist sam med ustvarjanjem brezpogojno predal svojemu delu, da ga je zgrabil zanos navdušenja in mu pokazal vedno pravo pot, obenem pa mu dajal tudi poguma iti po nji do konca. Delo ima neizbrisen pečat iskrene doživljenosti. Obenem pa je v njem tudi dvoje velikih protislovnosti — in čudno, da je menda ravno to dvoje tisto, zaradi česar delo pristno zveni.

Ni mogoče prezreti, da se Arničeva glasbena tvorba ne sklada s pesnitvijo. Raste iz drugega časa kakor pesnitev. Arničeva glasba je pravzaprav eno samo vriskanje, ena sama radost. Glasba je preplavila vse besedilo, spravila poudarke drugam, je vnesla nov ton v zasnovu. Vodi v drugačen smisel, v drugačno čustvo kakor pesnitev. Skladatelj gleda na pesnikov problem tako, kakor v duhu preživljamo težave, ko so že za nami, kakor gledamo z doseženega cilja na premagano nevarno pot.

Drugo: kompozicijsko gledano je to slog visoke romantike (izpred 80 let) in posebej slovanskih

vezani na starejša izrazna sredstva in da imajo prav v njih kaj povedati. Do tod je vse v redu. A pri tem gre za proces, ki je do neke mere zavrt, sramežljiv. Nad njihovimi glavami visi Damoklejev meč očitka slosovno reakcionarnosti. To je treba že temeljito razčistiti. Le dozdevno je sedaj, po Ostercu, le tisti slog razvojnó legitim, ki je mlajši od Osterčevega, vsak starejši pa reakcionaren. Zakaj v naši instrumentalni glasbi so še velike neizpoljene vrzeli in to je tisto, kar sili skladatelje ustvarjati še v starejšem slogu. To je potemtakem za nas razvojno neizbežen in zato še vedno napreden proces, brez katerega naša glasba ne more naprej.

Zato se nam pa z druge strani tudi ni treba zatekati k izgovorom, češ saj izrazna sredstva niso važna, temveč je važno le to, kaj imaš povedati, Zakaj ta trditve. Je vendar slej ko prej soflzem in v nji se zrcali zadrega. Ni hče ne bo vedel tega bolje kot ustvarjalci sami.

Podobno muzikalno vrednost kakor Arničeva ima tudi Kozinova kantata. Primerjava pa dopušča opazovati razlike v umetniški naravi obeh avtorjev. Kozina je bolj lapidaren, v instrumentalniškem zvoku ostrejši. Ne pomeni pa »Tlak« zanj tako značilnega novega razvojnega koraka kakor »Z vlakom« za Arniča, marveč se mojster kaže v nji v tistem umetniškem profilu, kakor ga v glavnem že poznamo.

Simonitijska kantata, končno, je predvsem delo čisto drugačnega kova kakor prvi dve. Tudi to je iskreno zasnovano delo in je navdihneno od doživlja, toda v izraznih sredstvih je preneseno zavoljo množične razumljivosti nalašč na preprostejšo raven in se je s tega stališča seveda težje uveljavljalo v družbi toliko bogateje opremljenih, bolj bleščatih prvih dveh kantat. Simoniti kot dirigent se je tu v prid večjega učinka Arničevega dela odpovedal prednosti, saj se razume, da bi njegova kantata veliko bolj učinkovala na začetku namesto na koncu sporeda.

Pri tem je treba upoštevati še izvedbo. Četudi zaslužita orkester in zbor s tehničnega stališča pohvalo za enakomerno dobro storiitev, je bilo vendar Arničovo delo v vseh svojih sestavinah (pri čemer mislim še na soliste) najboljše izvajano. Izvedba Kozinove kantate kakor da še ni povsod prodrla prav do živca zasnovu (solisti so bili bolj vsak zase dobri, ne pa še tako uglašeni v celoto; pri baritonskem in basovskem deležu sem imel na dveh mestih vtis, da je izrazitost manjša namesto večja v primeri s tem, kako ju je znal podati recitator). A Simonitijska kantata zahteva, čeprav to paradoksnó zveni, še posebno veliko zbranost, intimnost doživljanja v izvedbi, da se njena tako občutljiva lepa mesta ne zabrisajo. Zdi se pa, da je prav ta, poljudni, žanr našim poklicnim izvajalcem najbolj odroččen. Vzamejo ga zunanje, površinsko, težko se živijo vanj. Vsaj pri tej izvedbi sem imel tak vtis. Vendar je še tako, kakor je bilo, tudi to delo doseglo z drugima dvema vred zelo lep uspeh in Simoniti je smel biti zadovoljen ne le kot dirigent, temveč tudi kot avtor.

Premiera slovenskega filma »Dolina miru«

JUTRI, 31. OKTOBRA, V KINU »UNION«

Teško in tudi neprimerno je pisati kritično o filmu poprej, preden doživi svojo premiero. Z »Dolino miru« je sicer v toliko drugače, da je že imel svojo prvo predstavo v Pulju, kjer sta ga občinstvo pa tudi kritika sprejela precej ugodno. Vsak je povedal o filmu nekaj slabega pa tudi nekaj dobrega. Iz teh kritik, ki so izšle po festivalu, navajamo nekaj citatov.

»France Stiglic je v Dolini miru pokazal precej duha...« (M. Čolič, Politika).

»Stiglic je pokazal smisel za poezijo, čeprav je včasih v lirično vizijo nekega sveta vrnil grobe in preveč realne elemente...« (D. A. NIN).

»Režiser je znal včasih filmskimi sredstvi prepričljivo in ozirno povedati vsebino... Z malo Lotti je John Kitzmiller osvojil občinstvo s svojo sproščeno in naravno igro...« (Vicko Raspor, FILM).

In še ena slovenska kritika: »Dolina miru... je razočarala... režiser ni znal pokazati vsega, kar je povedal scenarij, obenem pa je tudi scenarij pokazal nekaj zelo resnih hib in neenovitosti.« (VEČER).

Vidimo torej, da so bile kritike različne. Ene so bile filmu naklonjene, druge spet ne. Zdaj bo občinstvo lahko samo presodilo, kdo je imel prav.

Na sliki: Eveline Wohlfeiler in John Kitzmiller v prizoru iz filma »Dolina miru«.

Trije avtorji slovenskega koncerta: Rado Simoniti, Marjan Kozina in Blaž Arnič

navija, da si sledijo očarljive glasbene misli brez vrzeli druga za drugo in da pozornost ne splahne. Arnič po svojem poznanem kompozicijskem postopku sicer tudi tu bolj epično niza kot dramatično vgneta, bolj sešteva kot množí, vendar pa ustvarja zelo umetno celoto v pravem smislu besede komponira, sklada — le pomislimo, kaj ta beseda pravzaprav pomeni! Treje: Arnič je po svoji umetniški naravi vendar simfonik. Orkester, ne zbor, je glavni nosilec dogajanja. Zvok orkestra pa je tu svojstven in opojen. V instrumentalni, v izraznem izkoriščanju orkestralnih barv (pa tudi vokalnih: kako značilno, da je v hvalnico doimovini vpletel brez sleherne realistične utemeljitve dva ženska solistična glasova) je skladatelj dosegel mojstrski vrh, apogej, tak, da ga v tem slogu najbrž ni kos več presedi.

nacionalnih šol tiste dobe. To so le že znana, dognana, izpeta izrazna sredstva, in vendar — kako je mogoče, da tu, pri Arničju, zvenijo ne le še vedno iskreno in povedno, ampak celo kot nova odkritja, da se lesketajo v taki deviški svežini, kot da jih je komponist, sledeč notranjemu ukazu, ustvaril sele iz nič, da bi zadostil izrazni nují? Odgovor je očitno v tem, da se je komponist upal ostreti se vseh ozirov in slediti tistemu glasbenemu jeziku, h kateremu ga je pač gnalo, da si je upal, če že, z obema nogama stopiti na tla tradicionalnega glasbenega pisma. (Eno edino poslušanje mi je bilo premalo, da bi mogel načeti sedaj tudi drugo vprašanje — kaj je pa v Arničevem slogu tudi objektivno novega, izvirnega.)

Pri tej priliki dve besedi nasploh o vprašanju kompozicijskega sloga: Več naših skladateljev je takih, da so

iz nam posreduje široki register Heinejeve klaviature. Prav je tudi, da je rahlo poudarjena politično-satirična poezija, o kateri pri nas sicer mnogi govorijo, a so jo le redki brali.

Z oblikovne plati Heineja za prevajalca ni igrača. Lahkotnost in igrivost, a hkrati preiščena izdelanost njegovega bodisi zgodnjega ali poznega verza in besede predstavljajo prevajalcu gladka tla. Na prvi pogled preprost, a v resnici zelo rafiniran poet. Precizen v sentimentalnem ljubezenskem vzdihu in jedkem ironičnem posmehu.

Prevod lahko primerjamo z režijo gledališkega komada. Prevajalec interpretira pesnika kakor predstavi režiser dramatika. V obeh primerih nihaš med tekstem in fantazijo. Publika zahteva, da sta predstava in prevod užitna. Kritiki in poklicni ljubitelji pa tako niso nikoli zadovoljni.

Kakšna je Klopčičeva interpretacija Heineja? Najprej izbor. Ni obsežen, a je dovolj karakterističen za Heineja v celoti. Obširneje bi lahko bilo predstavljeno obdobje zadnjih pesmi, toda ker prevajalec objavlja v spremni besedi še en zvezek Heineja, se s sedanjim izborom, ki je, kakor sem že omenil, dovolj značilen, lahko zadovoljimo. Knjiga ima štiri razdelke. V prvem je ljubezenska poezija iz »Knjige pesmi«, v drugem balade in romance iz različnih obdobjih, v tretjem deset poglavij iz pesnitve »Nemčija« in v zadnjem izpovednem, meditativnem in politično-satiričnih pesmi. Vsebinska plat je rešena zadovoljivo

KNJIGA HEINEJEVIH PESMI

Klopčičev Heine je, kar zadeva obliko v celoti, soliden. Malo manj izbrano igriv je sicer, kot je Heine v resnici, in ponekod bolj retorično zajedljiv kakor ironičen. Edino to dvoje je mogoče prevodu resno očitati. Temu ali onemu morda ne bo prijetno zavzelen kak verz ali kaka beseda, toda to so že finese za sládukosce. Nekdo, ki se bo s Heinejem tukaj prvič srečal, pa bo zadovoljen. In temu je knjiga namenjena.

Z okusom jo je opremil Grega Košak.

IZ KINEMATOGRAFSKIH DVORAN

Pariz skozi angleška očala

Kot odgovor na francoski film »Gospod Ripois«, o katerem je Gerard Philippe resno omajal ugled londonskih lepotic, so Angleži poslali v Pariz Aleca Guinissa. Vendar je imel ta v mestu zaljubljenih težavnejši položaj kot njegov tekmeč v angleški prestolnici: pri ljubezenskih dogodivščinah so ga odirala leta in odrasli sin. Svoj edini uspeh je precej drago plačal, ampak kljub temu je zadovoljen zapustil Pariz, kjer je tudi njegov sin doživel svojo prvo ljubezen. To je osnovni motiv angleškega filma »Pariz, mesto za ljubljene«, ki v nobenem pogledu ne dosega »Gospoda Ripois«. Alec Guiniss je sicer zelo dober igralec, toda komaj pooprčen komik. Njegov humor je tipično angleški: hladen in suh. Tudi Odile Versois ni prava Parižanka, temveč je tako po zunanosti kot po temperamentu bolj podobna Angležinji. Prav tak je tudi Pariz skozi angleška očala: resen in nič kaj prikupen.

Knjige in revije

PREJELI SMO V OCENO:

IVAN CANKAR: KRIZ NA GORI. Ljubezenska zgodba. Knjižnica Kondor. Izbrana dela iz domače in svetovne književnosti, zvezek 4. Redakcija besedila, spremna beseda in opombe Boris Merhar. Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1956. Strani 159 + (V).

HOMER: ILIADA. Prvi, šesti, deveti, enajsti, šestnajsti, osemnajsti, dvajseti, štirindvajseti sprev. Prevod Anton Sovre. Knjižnica Kondor št. 3. Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1956. Strani 195 + (III). Labor iz Iljade prinaša osem sprevov, dodana pa je beseda o Homerju, komentar k objavljenim in vsebina izpuščenih sprevov, opomba priveditelja o izboru in o slikah ter slovarček manj znanih imen in izrazov.

JANEZ JALEN: BOBRI. Prva knjiga: Sami. Knjižnica Sinjega galca št. 54. Ilustriral Milan Bizovičar. Opremlil Aleksander Horvat. Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1956. Strani 205 + (III).

JANEZ JALEN: BOBRI. Druga knjiga: Rod. Knjižnica Sinjega galca št. 55. Ilustriral Milan Bizovičar. Opremlil Aleksander Horvat. Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1956. 202 + (II).

ANTON MELIK: AMERIKA IN AMERISKA SLOVENIJA. Popotni zapiski. Izdala Državna založba Slovenije v Ljubljani 1956. Strani 318 + (II).

K. KUNIN: VASCO DA GAMA. Prevod Bogomir Stopar. Zbirka »Globe« (potoptisi, monografije, dnevniki in življenjski slavnih raziskovalcev). Prevod Bogomir Stopar. Opremlil Uroš Vajga. Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1956. Strani 207 + (II).

FRIEDRICH WOLF: PRAVLJICE ZA VELIKE IN MALE OTROKE. Prevod Milan Segar. Ilustrirala Ančka Gošnjak. Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1956. Strani 87 + (I).

DR. DRAGA ČERNELC IN DR. FRANC ROSTAHER: MOJ OTROM. Opremlil in ilustriral Janez Vidic. Založila založba Obsorja v Mariboru 1956. Strani 191 + (I).

JEZIK IN SLOVSTVO. Letnik II, številka I. Izdala Slavistično društvo v Ljubljani. Težavljivi sodelujejo Marja Boršnik, R. Kolarič, Joža Mahnič, Slavko Fras, A. Bajec, Silva Trdin, Mirko Černič, Jože Šifrer, Ivan Tominec, K. Bašar, Irma Marinčič in drugi.

VENCESLAV WINKLER: MALI SMOLČEK. Knjižnica je izšla v Knjižnici Čebulca. Zgodbo iz partizanskih dni je ilustriral Stane Kumar.

LOJZE ZUPANČ: ZAKLAD NA KUCARJU. Zbirka belokranjskih narodnih pripovedk, ki jih je ilustriral Maksim Gaspari, šteje okrog šestdeset zgodbe. Knjigo je založila Mladinska knjiga v Ljubljani.

RAZSTAVA ITALIJANSKE UMETNOSTI

SODOBNI ITALIJANSKI SLIKARJI V MODERNI GALERII

Jutri ob 18. uri bo v prostorih Moderne galerije odprta razstava sodobne italijanske umetnosti, plod dogovorov med Generalno direkcijo za kulturne stike ministrstva za prosveto republike Italije in Komisijo za kulturne stike s tujino v Beogradu. Ob tej priložnosti smo zaprosili predstavnika Narodne galerije sodobne umetnosti v Rimu, ki ji je bila poverjena organizacija razstave, g. Giovanni Carandenteja, naj nam bi povedal nekaj o značaju in namenu razstave.

Na razstavi sodobne italijanske umetnosti, ki je bila prejšnji mesec odprta v Zagrebu in bo iz Ljubljane prenesena še v Beograd in morda tudi v Skopje, je razstavljenih 87 platen in 9 plastik. Zastopani so vsi vidnejši italijanski likovni umetniki ne glede na smer, ki jo zastopajo. Razstava nima polemičnega namena, nudi hoče le kar najbolj verno panoramo tega, kar se danes dogaja v likovnem življenju Italije. Med razstavljalci so zastopani starejši slikarji, med njimi tudi lani umrla mojstra De Pisis in Tosi, predstavnika najstarejše generacije, dalje najvidnejši živí večji mojstri modernega slikarstva Morandi, Casorati, Carrà, Rosai, Mafai in drugi, poleg teh so na razstavi enakovredno zastopani tudi predstavniki tako imenovane srednje generacije Gentilini, Guttuso, Cassinari ter predstavniki

najmlajših, večinoma pristašev abstraktnega slikarstva, med katerimi so tudi Afro, Birolli, Vedova in Santomaso.

Prireditelji so se za to razstavo skrbno pripravili, saj je to prva povojna razstava originalnih eksponatov italijanske likovne umetnosti, prav tako pa italijansko občinstvo z zanimanjem pričakuje podobno razstavo jugoslovanske umetnosti v Italiji.

Z odmevom te razstave v Zagrebu — je dejal g. Giovanni Carandente — smo zelo zadovoljni. Obisk je bil nepričakovano velik, pa tudi zanimanje je bilo nenavadno živo. Lahko rečemo, da so bili že ob tej razstavi ustvarjeni prvi živi stiki med jugoslovanskimi in italijanskimi likovnimi umetniki. Kot neposredni rezultat te razstave in osebnih poznanstev oziroma neposrednega poznavanja z jugoslovansko sodobno likovno umetnostjo, bo 6. novembra odprta v galeriji Cavallino v Benetkah razstava hrvatskega slikarja Zlatka Price. Prav tako je prišlo v času italijanske razstave v Zagrebu do osebnih poznanstev med nekaterimi najvidnejšimi sodobnimi italijanskimi umetniki in hrvatskimi slikarji, do podobnih poznanstev, upam — je dejal g. Giovanni Carandente — bo prišlo tudi med slovenskimi in italijanskimi likovnimi umetniki in tudi do eventualnih razstav v Italiji. Z.

Pot v prazgodovino

Češki poučni film »Pot v prazgodovino« nikakor ne spada na redni filmski spored, kajti namenjen je izključno samo mladini določene starosti. Zgodba: štirje nadobudni šolarji se napotijo v prazgodovino. Na fantastičnem potovanju po reki žiljenja srečujejo dinosaure, mamute in druge izumrle živali, ki jih poznajo samo iz muzejev. Njihove vernooske dogodivščine se končajo ob velikanskem morju, kjer se začneja žiljenje. Film je kljub nekaterim napakam primeren za prikazovanje v šolah, kjer bi lahko služil kot pripomoček pri nauku prazgodovine. Starejši obiskovalci z

F. GODEC V KRANJU

Pred nekaj dnevi so v Prešernovi hiši v Kranju odprli razstavo del slikarja Franceta Godca. Slike, ki predstavljajo motivni svet Dalmatinskega Primorja, privabljajo številne obiskovalce. Razstava bo odprta do 3. novembra.

OCENJEVANJE ZA POKAL »LJUDSKE PRAVICE«

Telovadnica ves dan zasedena

V telovadnici »Partizana« v Trbovljah je vsak dan najmanj 350 telovadcev — V društvu čedalje več mladine — Vrata telovadnice odprta tudi vsem športnikom

Letos si bo mogel TVD »Partizan« v Trbovljah z mirno vestjo zapisati prav lepo in uspešno bilanco, precej bolj bogato kot v minulih letih. Če so vnanji, materialni pogoji med drugim tudi odločilni za organizacijo in razvoj telesne vzgoje, potem sta letos upravni in gospodarski odbor res poskrbela, da bi prav tu ne bilo v prihodnje večjih ovir in se bo mogla telesna vzgoja v rudarskem in industrijskem središču posledično še bolj razvijati.

Iz lastnih sredstev in v lastno breme so v prikupno urejenem domu docela obnovili toplovodno napravo, tako da bo lahko tekla vadba posledično leto neprekinjeno. Na sami stavbi so opravili mnoga potrebna dela. Z novo lovilno napravo za odskoke pri vadbi težjih orodnih prvin se obeta še močnejši napredek orodne telovadbe, zlasti na drogu, kjer ima »Partizan« nekaj zelo obetajočih telovadcev, med njimi znanega republiškega in državnega reprezentanta Ivana Trugarja. Zenska vrsta pa je dobila z dvovišinsko bradljo možnost, da se bo tudi v tej disciplini mogla nagledje dvigovati do večjih uspehov.

TELOVADNICA JE POLNA VSAK DAN

Dotok članstva že kaže na to, da dobiva telesna vzgoja v Trbovljah množičnejši značaj. Razen 800 pripadnikov »Partizana« je našla v domu svojo streho tudi šolska mladina z vodenske šole, industrijsko-rudarska šola ter slednjič še gospodinjstva šola. Telovadnica je dan za dnem preporna življenja, preporna zlasti mladine, ki se prav na ta način hkrati vključuje v vrste »Partizana«. Resda je prezasedenost prostorov v marsičem naporna, vendar pa prinaša po drugi strani razvoju telesne vzgoje tako za zeleno množičnost. Številke o obli-

nov in članic, mladincev in mladink ter pionirjev in cicibanov, ob njih pa še vsa številna šolska mladina. Tako lahko mirne duše povemo, da je trboveljski dom »Partizana« izredno močno in živo žarišče množične telesne vzgoje. V poletnih mesecih pa se je kajpada s številnim obiskom ob-

imela troje prikupnih praznikov: razdelitev legitimacij nad 200 pionirjem in pionirkam, novoletno jelko z obdaritvijo 350 pionirjev ter tekmovalne s skiroji. Močan propagandni uspeh so prinesla tudi gostovanja in nastopi Trbovljanev—Zabok in Zabok—Sanski most—Trbovlje. Za telesno vzgojno propagando na podeželju pa je poskrbel »Partizan« z nastopom na Dobovcu nad Trbovljami. Na okrajnem zletu in nastopu v Brezicah je prav trboveljski »Partizan« dal največ telovadnih vrst z največ nastopi in največ sodnikov. Na republiškem prven-

Z letnega nastopa »Partizana« Trbovlje

neslo zlasti letno telovadišče, ob njem pa novo kegljišče, zaradi česar je še bolj poraslo število članstva. Dobri in koristni ob-

stvu je dosegel Ivan Trugar v prvi članski vrsti prvo mesto ter se lepo uveljavil tudi na državnem prvenstvu v Mariboru. Priredili so tudi več vodniških tečajev, da tako izpopolnijo eno kritičnih vrsteli. Z uspehom so letos organizirali množični tek čez drn in strn, tekmovalja v sankanju, smučanju, odbojki ter streljanju z zračno puško.

NA TELOVADISCU BO TUDI DRŠALIŠČE

V naglici našeta dejavnost trboveljskega »Partizana« že pričča, da je telesna vzgoja v Trbovljah v kaj živem razmahu in vzponu, polna truda in dela ter prizadevnosti. S številnimi nastopi in prireditvami je »Partizan« stalno oblikoval in utrjeval svoje odnose do vseh občanov in javnosti neprestano kazal dobre sadove organizirane telesnovzgojne dejavnosti. Starši so mu hvaležni, ker v čedalje večji meri privablja mladino v telovadnico, na letno telovadišče in na vse svoje mladinske in tudi otroške prireditve. Ker s smučanjem in sankanjem skrbi za zdrav razvoj mladine, si vsi v Trbovljah še žele, da bi pozimi uredil tudi dršališče na svojem letnem telovadišču, ki je kaj primerno za ta šport, ki ga Trbovlje močno pogrešajo. Za poletni čas pa bi bilo več kot umestno, da bi prav na letnem telovadišču uredili letni kino, ki bi v večernih urah prav z ničimer ne motil rednega dela »Partizana«.

MEDNARODNI NAMIZNOTENISKI TURNIR V INNSBRUCKU Štipek premagal Harangoza

Innsbruck, 29. oktobra. Na mednarodnem turnirju v namiznem tenisu v Innsbrucku so dosegli sinoči tele rezultate: moški posamezno, polfinale: Štipek (CSR): Harangozo 3:2, Andreadis (CSR): Freindorfer (Zah. Nemčija) 3:1; moške dvojice polfinale: Andreadis Nemčija): Mathias-Hantschman (Vzhodna Nemčija) 3:0, Freindorfer-Holuschek (Zah. Nemčija): Harangozo-Gabrič 3:0; ženske dvojice finale: Schlaf-Khon (Zah. Nemčija): Redl-Miterstadter (Vzhodna Nemčija) 3:1; mešane dvojice polfinale: Andreadis-Miterstadter: Neuman-Khon 3:1, Štipek-Hibl: Roland-Roland (Belgija) 3:1; ženske posamezno — finale: Roland: Hibl (Avstrija) 3:2.

V finalu je Andreadis premagal Štipeka s 3:1, skupaj z njim pa je zmagal v parih. V finalu sta Čehoslovaška premagala nemški par Freindorfer-Holuschek s 3:0. V finalu mešanih parov sta Andreadis in Miterstadter premagala Štipeka in Hiblo s 3:0.

Olimpijska vas odprta

Melbourne, 29. okt. — Predsednik organizacijskega komiteja XVI. olimpijskih iger Kent Hugs je danes odprl olimpijsko vas v Heidelbergu. Olimpijska vas je v predmestju Melbourne in bo v njej stanovalo okrog 6000 športnikov.

V olimpijski vasi že stanujejo športniki Nigerije in Cejlona, ki so pred dnevi pripotovali v Melbourne.

ŠE TRI KOLA NA ALJEHINOVEM TURNIRJU

Botvinikova prednost je majhna

Na šahovskem turnirju v Aljehinov spomin v Moskvi je bil včeraj na programu popolnoma prost dan. Udeleženci tega velikega turnirja so počivali in se pripravljali za poslednja tri kola. Tisti, ki imajo dobro mesto na lestvicah, se bodo trudili, da ga obdržijo, slabše plasirani pa da se odmaknejo od poslednjega mesta.

Tajmanov, ki je stalno vodil v prvi polovici turnirja, je prepustil vrh lestvice najprej Smislovu, nato pa Botviniku. Res je, da tako kot ta dva tudi Tajmanov ni izgubil nobene partije, vendar je petkrat zaporedoma remiziral (od sedmega do enajstega kola). Čeprav vodi za pol točke pred svojimi glavnimi tekmeči Smislovom in Tajmanovom, pa si Botvinik še ni zagotovil prvega mesta. Možno je, da si bo svetovni prvak v XIII. kolu prednost povečal, ker se bosta Smislov in Tajmanov borila med seboj, toda v zadnjih dveh kolu imata Smislov in Tajmanov razmeroma šibkejša nasprotnika kot pa Botvinik.

prosti čas pretiči ob radijskem sprejemniku in z očitnim vznemirjenjem poslušajo novice iz domovine. Vse kaže, da Szabo nima več skrbi za svoj plasman in da komaj čaka konec turnirja.

Dva igralca na turnirju sta brez zmage: Romun Chocaita in Anglež Golombek. Toda tudi Silva se boji, da ne bi končal turnirja na zadnjem mestu. Verjetno bosta o tem odločili partiji Golombek — Silva (XIII. kolo) in Chocaita — Silva (XV. kolo). Tudi to, kdo bo zasedel zadnje mesto, je zanimivo za občinstvo.

Turnir bi bil seveda bolj zanimiv, če bi se favoriti srečali ob koncu tekmovalja, ne pa že na začetku. Botvinik in Smislov sta med seboj remizirala v II. kolu in ob tej priložnosti pokazala vse svoje slabosti. Smislov je takrat kot beli želel igrati na zmago, forsiral je partijo in zadel v izgubljen položaj. Na njegovo srečo se je Botvinik znašel v časovni stiski, ob kateri je pokazal svojo slabost, in sicer da ne zna hitro igrati. Bodoča tekmeča za titulo svetovnega prvaka Botvinika in Smislova je Aljehinov spominski turnir prikazal z vsemi njunimi odlikami, pa tudi z nekaterimi slabostmi.

Srečanja XIII. kola: Botvinik — Szabo, Smislov — Tajmanov, Bronstein — Padewski, Uhlman — Gilgorič, Pachman — Najdorf, Chocaita — Unzicker, Keres — Stahlberg in Golombek — Silva.

Moskva, 29. oktobra. Na Aljehinovem šahovskem turnirju v Moskvi so igrali včeraj prekinjene partije iz prejšnjih kol. Doseženi so bili ti rezultati: Gilgorič — Silva 1:0, Botvinik — Silva 1:0, Stahlberg — Silva 1:0, Chocaita — Padewski remi, Tajmanov — Golombek 1:0, Unzicker — Golombek 1:0, Keres — Tajmanov remi, Uhlman — Silva remi, Najdorf — Chocaita 1:0.

Po XII. kolu je vrstni red na lestvicah takle: Botvinik 9, Smislov in Tajmanov 8,5, Bronstein 8, Gilgorič in Najdorf 7,5, Pachman 7, Keres in Stahlberg 6,5, Unzicker 6, Szabo in Uhlman 5, Padewski 4, Silva in Chocaita 2,5 ter Golombek 2.

PLENUM TURISTIČNIH KOMISIJ AVTOMOTO DRUŠTEV SLOVENIJE

Večjo pozornost avtomobilskemu turizmu

V Poštarskem domu na Pohorju je bil v soboto plenum turističnih komisij avtomoto društev Slovenije, ki ga je sklicala turistična komisija Avtomoto zveze Slovenije. Plenuma so se udeležili zastopniki vseh avtomoto društev Slovenije in več gostov. V prvem delu plenuma so obravnavali poročilo tovariša Zupana, ki je poročal zlasti o delovanju turističnih komisij avtomoto društev, v drugem delu pa poročilo dr. Ivana Murka o problemih avtomobilskega turizma v Jugoslaviji glede na tuji turizem.

Osnovni namen plenuma je, da pospeši razvoj avtomobilskega turizma pri naših avtomoto društvih ozir. sploh začne delati na tem področju. Posebne značilnosti avtomobilskega turizma zahtevajo, da se morajo tudi

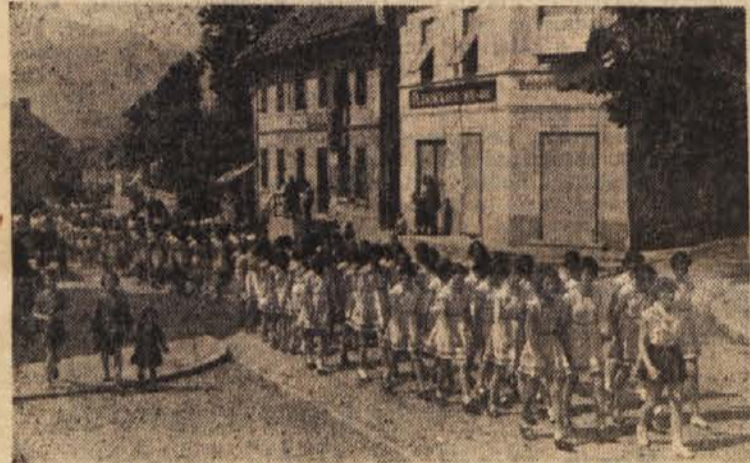
avtomoto društva baviti s turizmom, specifična informativna služba glede stanja cest, servisov itd. Ta nova veja pri naših avtomoto društvih pa je pomembna še posebej glede na mednarodni avtomobilski turizem. Vsi inozemski avtomobilski turisti se obračajo za informacije namreč na glavnem na avtomoto društva (seveda, kjer so društva za to usposobljena) in ne na splošno turistično društvo. Enake usluge pa koristijo prav tako domačemu avtomobilskemu turizmu. Za domači avtomobilski turizem je še posebno pomembna pravilno usmerjena propaganda in dobra organizacija različnih motornih športnih prireditev. Te specifičnosti torej namorejo opravljati splošna društva in društva in jih je treba izdvojati za turistične komisije pri avtomoto društvih. Za to svojo dejavnost razlikujejo imeti turistične komisije referate, kot n. pr. referat za propagando, referat za pravna vprašanja, za karnetsko službo, za domači turizem, za tuji turizem itd.

Turistične komisije pri društvih bi bilo treba najprej usposobiti za to delo v funkcionalnem pa tudi v gnostnem pogledu. Predvsem bodo društva za takšno delo potrebovala ustrezne poslovne prostore in strokovno usposobljene uslužbence. Karnetsko službo pa treba seveda najprej decentralizirati. Naloga turističnega turizma pa je v tem okviru splošnega povprečni porast od 7 do 20%. Ti podatki torej kažejo, da bodo imeli predvsem referati za tuji turizem obilo dela in bodo s to svojo dejavnostjo veliko pripomogli k razvoju turizma.

Brzobjavke

BEograd, 29. okt. Sklepljeno je, da bo namiznoteniški dvoboj med Jugoslavijo in Romunijo 9. novembra v okviru mednarodnega namiznoteniškega prvenstva Jugoslavije v Beogradu. Naša reprezentanca bo nastopila oslabljena, ker se bosta nastopila Dolinar in Vojgrinc.

BEograd, 29. okt. Tu so se začeli treningi košarkarjev — kandidatov za državno reprezentanco, ki bo v poljsko novembra odigrala štiri tekme s Poljsko. Na treningu je trinajst igralcev. Nastopijo Radojević, ki se ni odvalil, je zvečer kapetan pozval Zupanića iz Ljubljane

Povorka pionirk »Partizana« po mestnih ulicah v Trbovljah

sku telovadnice povedo, da gre skozi telovadnico vsak dan od 350 do 400 telovadcev, rednih čla-

nosi z vsemi drugimi športnimi društvii pa bodo še močnejše okreplili množičnost telesne vzgoje, saj že očitneje zmaguje med vrstami športnikov želja in potreba, da brez telesne vzgoje v telovadnici ni dobrega športnika.

NIZ NASTOPOV IN DRUGIH PRIREDITEV

Članstvo »Partizana« je letos prebilo na tisoče ur v svojem domu, v telovadnici, na letnem telovadišču, na nastopih, zletih in prireditvah. Obveznih telovadnih ur je bilo do konca oktobra 749 s skupno 15.292 udeleženci, povprečno torej 20 na vadbeno uro. Vsega tistega intenzivnega notranjega življenja, priprav, vadbe, organizacijskih naporov itd. ni mogoče registrirati in v številnih prikazati. Da je bilo vse to notranje življenje bogato, pa v kar najizdatnejši meri pričajo javni nastopi, akademije, zlet in različne prireditve, ki jih je v Trbovljah in drugod, kjer je »Partizan« gostoval, obiskalo na tisoče ljudi. Med javno najmočnejšimi prireditvami je vsekakor treba omeniti tekmovalne Vojvodina—Slovenija in Čehoslovaška—Slovenija, ki ju je vzorno organiziral trboveljski »Partizan« in na njih tudi sodeloval z najboljšimi člani in sodniki. Prav lep uspeh je doživelo vseh petero telovadnih akademij, ki jih je obiskalo okoli 2000 gledalcev. Mladina sama je

Toplak v reprezentanci

Beograd, 29. oktobra. Danes je bil v Beogradu sestanek komisije za priprave naše nogometne reprezentance, na katerem so bili določeni igralci za tekmi proti škotski 21. novembra v Glasgowu in proti Angliji 29. novembra v Londonu. Sekretar komisije Ljubomir Lovrić je izjavil predstavnikom tiska, da bo v Veliko Britanijo potovalo 16 nogometašev: vratarja Bears in Kralj, branilci Belin, Stanković in Crnković, krilci Tasić, Horvat, Bošković, Čučić in Mitlić ter napadalci Petaković, Milutinović, Ognjanov, Vukas, Zebec in Toplak.

Skupni trening, ki bo od 5. do 16. novembra v Zagrebu, bo vodil zvezni trener Blagoje Marjanović. Kondicijski trening bo verjetno vodil zvezni trener Atletske zveze Jugoslavije Dragan Petrović.

Med skupnim treningom bodo tri tekme. Prvi dve 9. in 12. novembra, tretja pa 15. novembra. Po teh tekmah bo sestavljena reprezentanca za srečanje v Glasgowu.

Vzhodnonemška telesnovzgojna delegacija v Sloveniji

Ljubljana, 29. oktobra. Sinoči je prispele v Ljubljano štirilidska delegacija Državnega komiteja za telesno vzgojo in šport pri vladi vzhodnonemške demokratične republike, ki jo vodi podpredsednik Državnega komiteja dr. Hans Schuler. Gostje so prišli v Slovenijo na povabilo Zveze športov Slovenije in Glavnega odbora ljudske tehnike, čigar delegacija je letos spomladaj obiskala Vzhodno Nemčijo.

Danes dopoldne so gostje iz Vzhodne Nemčije odpotovali na Gorenjsko, in sicer v Kranj, Kropo, Begunje, Lesce, Bled in Jesenice, kjer si bodo ogledali telesnovzgojne naprave. Jutri bodo nadaljevali svojo pot v Planico in na Vrhič, v sredo pa se bodo vrnili v Ljubljano in se seznanili s telesnovzgojno dejavnostjo v našem glavnem mestu. Zvečer bodo odpotovali v Beograd, kjer bodo gostje Zveze športov Jugoslavije, iz Beograda pa se bodo vrnili v Zagreb. Od tu bodo šli v Opatjino, Reko, Portorož in Koper. V Ljubljano se bodo spet vrnili v soboto zvečer, v ponedeljek pa bodo odpotovali nazaj v Berlin.

Osnovni organizaciji Zveze komunistov in SZDL terena Kamnik-Zaprice sporočata žalostno vest, da je tragično preminil naš član in odbornik tovariš

ALBERT ŠTUPAR

direktor gradbenega podjetja »Graditelj« v Kamniku

Dragega, zvestega in požrtvovalnega tovariša bomo ohranili v najlepšem spominu. Datum pogreba bomo javili kasneje.

Kamnik, 29. oktobra 1956.

Osnovni organizaciji Zveze komunistov in SZDL terena Kamnik-Zaprice

KOLEKTIV GRADBENEGA PODJETJA »GRADITELJ« V KAMNIKU

SPOROČA ŽALOSTNO VEST, DA JE VČERAJ TRAGIČNO PREMINIL V PLANINAH, KI JIH JE NEIZMERNO LJUBIL,

TOVARIS

ALBERT ŠTUPAR

GRADBENI TEHNIK DIREKTOR NAŠEGA PODJETJA

ISKRENEGA DELOVNEGA IN POŽRTOVALNEGA DIREKTORJA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU

DATUM POGREBA NEPOZABNEGA TOVARIŠA BOMO JAVILI KASNEJE

KAMNIK, 29. OKTOBRA 1956

KOLEKTIV, DELAVSKI SVET, UPRAVA IN SINDIKALNA PODRUŽNICA »GRADITELJ« — KAMNIK

BRALCI NAM PIŠEJO

Cesto naj bi le popravili

Medtem ko okusno urejajo okolje pred pročeljem novega občinskega doma na Senovem in grade stanovanjski blok rudnika in po vsej dolini raste vedno več novih stanovanjskih hišic rudarjev, so popolnoma pozabili, da je cesta, ki veže ta dva industrijska kraja popolnoma zamarnjena.

Vinjen kolezar se je smrtno onesrečil

Pred dnevi se je peljal s kolesom po okrajni cesti iz smeri Ivanjke proti Ljutomeru v murskopoljskem okraju vinjen kolezar Janez Vrbljak. Ko se je peljal po kotnikovem bregu, mu je padla med vožnjo kapa z glave. Ne bi jo rad pustil na cesti. Zato je hotel zaustaviti kolo in pobrati kapo. Pri tem je močno pritisnil na zavoro. Zaradi vinjenosti in naglega zaviranja ni mogel obvladati kolesa in je tako neresno padel, da si je prebil lobanjo in ostal na mestu mrtov. Ta primer smrtnih nezgod naj bo vsem nediscipliniranim kolesarjem v resen opomin, da bodo vozili po javnih cestah previdno in ne ogrožali varnosti drugih in samega sebe.

Tudi za kolesarje veljajo prometni predpisi

Ne samo vinjenost, ampak tudi nepravilna in nevarna vožnja je lahko posledica najhujše prometne nezgode. Kolesar Franc Ferik je na primer vozil s kolesom pred dnevi po republiški cesti skozi Kamenico pri Mariboru. Bil je vinjen in je vozil kar po levi strani brez luči. Nasproti je pripeljal s osebnim avtomobilom voznik Jože Kante. Ko je opazil pred seboj vozeča kolesarja po levi strani, je zapeljal z avtomobilom proti svoji levi strani ceste in vozilo zavrl. Ker pa je deževalo in je bilo vozilce spolzko, je pri zaviranju zaneslo avtomobil po strani, in neprevidni kolesar se je zletel vanj. Pri tem je dobil kolesar lažje telesne poškodbe.

Novi slovenski grobovi na tujem

V Clevelandu so umrli: Gregor Norman, star 77 let, doma iz vasi Klenk pri Sentpetru; Janez Veselič, star 65 let, doma iz vasi Stari trz ob Kolpi; Veronika Francis, roj. Zoldus, stara 64 let, doma iz vasi Trnja v Peckmarju; Janez Cizlar, star 74 let, doma iz Lokve pri Trzinu; Anton Zadnik, doma iz Planine pri Raketu, od koder je prišel v Ameriko pred 30 leti; Franc Kosmerl, star 69 let, doma iz Sodražice; Cecilija Tomšič, roj. Golob, doma iz Praproč pri Vavri vasi na Dolenjskem; Marija Pišek, roj. Papež, doma od Sv. Križa pri Kostanjevici; Štefan Cesarček, star 70 let, doma iz Ribnice; Ivanka Menart, roj. Slana, stara 65 let, doma iz vasi Ila vora na Dolenjskem; Janez Robas, star 69 let, in Terezija Dolšak, prej Ziberna, doma od Sv. Križa na Krasu. Razen naštetih so umrli v Clevelandu tudi: Jozefina, žena Janeza, doma iz vasi Sepole na Krasu; v St. Michaelu Franc Sivec, star 73 let, doma iz Zilav pri Logatcu; v Puebla Viktor Sevšek, star 67 let, doma iz vasi Podpeč na Dolenjskem; v Gillespie pa Ana Kranjc, stara 79 let.

DNEVNE NOVICE

APZI Poje! V torek, 30. oktobra ob 19.30 redna pevka vaja. — Odbor.

KONCERTI

V petek, 2. novembra, prvi koncert za zeleni abonma. Dirigent Witold Rowicki iz Varšave, solist Ladislav Palfi. Na sporedu dela Haydna, Bairda, Liszta in Szymanovskega.

Gledališča

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA

Torek, 30. oktobra ob 20: I. Cankar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanske«. Abonma C. (Jacinta — Nedeljka Kacinova K. g.) Sreda, 31. oktobra ob 20: Shakespeare: »Henrik IV.« (II. del.) Abonma D. (Falstaff — Pavle Kovič.) Četrtek, 1. novembra: Zaprt. Petek, 2. novembra ob 19.30: Shakespeare: »Henrik IV.« (II. del.) Abonma Petek I. popoldnanski.

OPERA

Torek, 30. oktobra ob 19.30: Puccini: »Tosca«. Abonma E. (Gerlovičeva, Cuden, Car, Dirigra Samo Hubad.) Sreda, 31. oktobra ob 19.30: Svara: »Kleopatra«. Abonma U. Četrtek, 1. novembra: Zaprt. Petek, 2. novembra: Zaprt. Sobota, 3. novembra ob 19.30: Puccini: »Tosca«. Abonma K. Nedelja, 4. novembra ob 19.30: Gounod: »Faust«. Izven in za podoželje. Zaradi še trajajočih obolenj v ansambulu Opere »Sevillski brivce« danes ni izvedljiv. Abonenti reda E bodo poslušali drevi Puccinijevo »Tosco«. Peli bodo: Vanda Gerlovičeva, Dragica Cuden, Simeon Car, Dirigent S. Hubad.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža Torek, 30. oktobra ob 20: I. Cankar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanske«. Abonma red Torek. Vstopnice so tudi v prodaji. (Jacinta — Julka Staričeva.) Sreda, 31. oktobra ob 20: I. Cankar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanske«. Abonma red Sreda. Vstopnice so tudi v prodaji. (Jacinta — Julka Staričeva.) Četrtek, 1. novembra ob 20: Camus: »Pravični ljudje«. Izven. Petek, 2. novembra ob 20: Barillet-Grédy: »Peru«. Abonma red Petek. Vstopnice so tudi v prodaji.

EKSPERIMENTALNO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Križanke, Viteška dvorana Petek, 2. novembra ob 20: André Roussin: »Mož, žena in smrt«. Vstopnice so v prodaji pri gledališki blaginji od 10—12 in od 18—20.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete Levstikov (Sentjakovski trg 2) Sreda, 31. oktobra ob 19: F. Bevč: »Lenuh Poležuh«. Sobota, 3. novembra ob 17: J. Matič: »Zogica Marogica«. Premiera. Nedelja, 4. novembra ob 11: F. Bevč: »Lenuh Poležuh«. Prodaja vstopnic od danes dalje od 10—12 v upravi. Resljeva cesta 28, telefon št. 33-020 in pol ure pred predstavo pri gledališki blaginji.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO »SVOBODA-TRBOVELJE II.«: Ameriški film: »V kolodskih kanjonih«.

IZ MURSKE SOBOTE

KINO »PARK«: Češki film: »Divja Barbara«.

Z JESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. Avgust Tancar, Gosposvetska cesta.

KINO

»RADIO«: Ameriški film: »Bojišče«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi John Hodiak, Van Johnson in Ricardo Montalban. Danes zadnjkrat.

»PLAVZ«: Ameriški barvni film: »Bobni čez reko«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Audie Murphy, Lisa Gaye, Walter Brennan in Mara Corday. Danes zadnjkrat.

Z BLEDA

KINO Češki barvni film: »Pot v prazgodovino«. Predstava ob 20. — V glavni vlogi Karel Zeman in Zdenek Razkapal.

CELSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 3. novembra ob 20: Čehov: »Stare ruske šale«. Gostovanje v Gornjem gradu. Nedelja, 4. novembra ob 14: Čehov: »Stare ruske šale«. Gostovanje v Ljubnem. »Stare ruske šale«. Gostovanje v Mozirju.

KINO

»UNION«: Ameriški barvni film: »Krogla čaka«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Jean Simmons. »METROPOL«: Jugosl. film: »Peseem iz Kumbare«. Predstavi ob 18 in 20.

IZ ZALCA

KINO Mehški film: »Trije pustolovci«. Predstava ob 19.30.

Lep zaslužek

nudimo prodajalcu časopisov za prodajo na kolodvoru in v mestu Kranj

Resni interesi naj se zglasijo v podružnici Ljudske pravice v Kranju, oziroma v pisarni uprave Ljudske pravice v Ljubljani, Kopitarjeva 2

NASTOP TAKOJI

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

Torek, 30. oktobra ob 16: I. Cankar: »Občinstvo opozarjamo, da so vstopnice še v prodaji.«

Nedelja, 4. novembra ob 18: A. T. Linhart: »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«. Izven in za podoželje.

KINO

»STORŽIČ«: Ital. film: »Deset ljubavnih pesmi«. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Jacques Sernas in Brunella Bovo.

»TRIGLAVA«: Primskovo: Amer. film: »Dama s kamelijami«. Predstava ob 19. V glavni vlogi Greta Garbo in Robert Taylor.

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA

Torek, dne 30. oktobra: lekarna »Studenci«, Gorkega ulica 18. Sreda, dne 31. oktobra: lekarna »Centers«, Gosposka ulica 12.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Torek, 30. oktobra ob 19.30: Fabrizi: »Zapeljivec«. Red B. Sreda, 31. oktobra ob 19.30: Delderfeld: »Visok je zid«. (Chris — Milena Godinova.) Red VAS.

KINO

PARTIZAN: Nemški barvni film: »Piroška«.

UDARNIK: Ital. film: »Ljubzenski znos«.

Rodile so: Fras Katarina, 21 let, nameščanka, Hotinja vas — Marjetko; Marija Javornik, 45 let, gospodinja, Muta — Ireno; Terezija Muršič, 21 let, delavka, Rogoza — Cvetko; Karolina Paulič, 28 let, sklad. del. Kumen — Franca; Ema Tomšič, 21 let, gospodinja, Loka — Edvarda; Štefica Zornman, 24 let, poljedelka, Jelenče — Stanislava; Anka Pernat, 22 let, pletilka — Srečkica; Marija Kurnik, 20 let, gospodinja, Zg. Ščavnica — Zdenko; Matilda Mihelak, 24 let, pomo. del., Kostanjevec — Zorko; Slava Ornik, 22 let, poljedelka, Zikarce — Konrada; Marija Pučko, 26 let, bančna uslužbenka — Andreja; Marta Pušnik, 34 let, gospodinja, Plač — Draga; Jozefa Rojko, 30 let, gospodinja, Zg. Voličina — Mirico; Antonija Spindler, 35 let, gospodinja, Baškova — Stanislava; Bernarda Sprah, 22 let, gospodinja — Bernarda; Marija Vlah, 26 let, gospodinja, Apače — Darka; Marjeta Zalič, 25 let, gospodinja, Selnica na Muri — Ivana.

Umrli so: Peter Lipovec, 50 let, zidar v pok.; Ana Škerbinec, roj. Selinsek, 48 let, gospodinja; Marija Klemenčič, roj. Soti, 81 let, gospodinja; Marija Vouk, roj. Kurnik, 71 let, druž. upokojenka.

RADIO LJUBLJANA

Sporod za torek, 30. oktobra

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00—7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (pester glasbeni spored) — 5.30 do 6.40 Reklame — 7.10 Zabavni zvoki, vmes od 7.20—7.25 Naš jedilnik — 8.00 Operetna glasba — 8.30 Radijski roman: William Woods: Manuela — XV. — 8.50 Pisana vrata slovenskih narodnih pesmi — 9.15 Okno v svet: Južna Afrika (ponovitev) — 9.30 Dopoldanski koncert — 10.30 Jezikovni pogovori (ponovitev) — 10.45 Glasba iz revijskih filmov — 11.15 Za dom in ženo — 11.30 Virtuosne solistične skladbe — 12.00 Prireditelji slovenskih narodnih pesni (France Marolt in Niko Stritof) — 12.30 Kmečka univerza: Ing. Vilma Pirkovšič: Zec ne v zadružništvu — 12.40 Friderik Chopin: Variacije na temo iz Mozartove opere »Don Juan« za klavir in orkester — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Pester operni spored (odlomki iz oper Carmen, Cavalleria rusticana in Sevilljski brivce) — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Zeleni ste — poslušalci! — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 Tečaj francoskega jezika — 28. lekcija — 15.55 Tečaj angleškega jezika — 25. lekcija — 16.10 Popoldanski simfonični koncert — 17.10 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Športni teniški — 18.30 Iz solistične glasbe slovenskih skladateljev — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Domače aktualnosti — 20.10 Zborovske skladbe V. Ukmarija na besedila S. Kosovele poje Ljubljanski komorni zbor — 20.30 Radijska igra: Čehov: Vžigalica pod posteljo — 21.40 Igrajo veliki zabavni orkestri — 22.15—23.00 Iz jugoslovanske komorne glasbe — 22.15—23.00 UKV program: Plesna glasba — 23.00—24.00 Oddaja za tujino — na valtu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

DROBNI OGLASI

PEKOVSKI MOJSTER za vse vrste peciva in kruha, dolgoletni vodja, nekaznovan, nastopi službo takoj. Dragan Mačak, Apatin, Njeguševa št. 18. M 335 DVA DOBRA MANUFAKTURISTA iščemo. Trgovsko podjetje »Svila«, Ljubljana, Trubarjeva 1. 4197 DVODRUŽINSKO VILO v Zg. Šiški, sončna in mirna lega, lep vrt in dvorišče v podpriljubni primerni prostori za obrt, prodam celo ali po polovici, tudi na obročno odplačevanje. Ponudbe v upravo LP pod »Samo resni interesi«. 626 NEKAJ POHIŠTVA (trd les) prodam. Naslov v upravi LP. 4070 OD CELJA DO LAŠKEGA sem izgradil z avtomobila 2 azbestni plošči po 1 kvadratni meter. Prosim poštene ga najditelja, da mi proti nagradi vrne na naslov: »Ljudska pravica«, Hrastnik. H 38

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

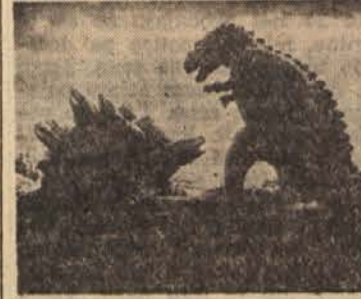
KINO »UNION«

Angleški barvni film PARIZ MESTO ZALJUBLJENIH Tednik »Radionica mira«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Odile Versois in Alec Guinness. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »SLOGA«

Češki barvni film Pot v prazgodovino Predstavi ob 15 in 17 ter ob 10 matineja. Ob 19 in 21 finski film: »Poročni vene«. Prodaja vstopnic od 9.30—11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »TRIGLAVA«

dne 29., 30. in 31. oktobra ZAPRTO zaradi preureditve na sistem V. Vision in Cinemascope

tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Errol Flynn in Robert Douglas. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30—11 in od 14 dalje.

KINO »SOCA«

Amer. barvni film: »Pustolovščine Don Juana«. Brez tednika. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.

MLADINSKI KINO LM

Kotnikova 4, predvaja za mladino ruski barvni film: »Sadko«. Predstavi vsak dan ob 10 in 15. Rezervacija za šole v dopoldanskih urah na telefon 32-454. Cena vstopnic 10 din.

KINO »LITOSTROJ«

Ameriški film: »Selma«. V glavni vlogi Jane Wyman. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave.

KINO »ŠISKA«

Ameriški barvni film Saskatchewan V glavni vlogi: Alan Ladd in Shelly Winters. Predstave ob 16., 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Na sporedu samo še danes in jutri.

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

KUPIMO bencinski agregat za izmenično napetost jakosti 7 do 8 kVA 220/380 V, 50 ~ v brezhibnem stanju. GLOBUS • KOPER Ko 97

»INVEST-IMPORT« BEOGRAD — TERAZIJE 5 sprejme analizatorja tekočih računov za dobavitelje iz tujine (saldo-kontista) s prakso in materialnega knjigovodjo s prakso 3796

DELAJSKO USLUŽBENSKA RESTAVRACIJA RUDNIKA

KAOLINA ČRNA PRI KAMNIKU razpisuje delovno mesto poslovodje točilnice z ustrezno strokovno izobrazbo in prakso Plača po tarifnem pravilniku. Samsko stanovanje zagotovljeno — Nastop službe 1. decembra 1956. — Ponudbe s kratkim življenjepisom pošljite upravi Rudnika kaolina Črna pri Kamniku do 10. novembra 1956 4168

Advertisement for the novel 'FANT?' by HANS FALLADA. The text describes the plot involving a man named Jachmann and a woman named Pinneberg, focusing on themes of love, deception, and social class. The novel is published by 'ROMAN' and is 94 pages long.

Continuation of the 'FANT?' advertisement, featuring dialogue between characters. Jachmann says: »Tam je zelo poučna knjiga,« je rekel Jachmann. »Iz nje sem se naučil kopico reči.« Tiho pa je dodal: »Poglejte na levo! Pazite, da vas ne vidi. Pazite!«

Continuation of the 'FANT?' advertisement, featuring dialogue between characters. Pinneberg says: »Zdaj ste pa vi izgovorili moj priimek,« je ugotovil Pinneberg. »Kam greva pravzaprav?«

Po čem je

»CRNA ZIVINA«

- Na svetu je še
- vedno 11.000.000
- sužnjev — Ostud-
- ne metode zasluž-
- njevanja črncev

Po podatkih OZN je v naši atomski dobi na svetu še vedno okrog 11 milijonov sužnjev. Zelo veliko je še tako imenovanih absolutnih sužnjev, ki jih prodajajo kot živino in ki se nikdar ne morejo osvoboditi. Njihovi otroci postanejo avtomatično sužnji gospodarstev naslednikov. Takih sužnjev je danes še največ v Saudovi Arabiji. Prodajajo jih na posebnih suženjskih sejmih v Mekki in nekaterih drugih mestih. Odrasli moški velja približno 150 funtov pa tudi mnogo več,

če je izjemno močan ali če je več kakkega rokodelstva. Sužnje nad 25 leti prodajajo že za 40 funtov, mlade lepoticke pa dosežejo tudi bajeslovne cene. Zgodí se, da se na takem sejmju pojavijo tudi bele žene. Take so posebno drage in končajo po navadi v haremih bogatih arabskih plemičev. Pred nekaj leti je izginilo nekaj nemških deklet, ki so se prijavile na nekako »lepnotno tekmovanje« v Siriji. Kljub napornemu iskanju mednarodne policije jih še niso našli. Vstop v zasebne hrame plemičev je namreč vsakomur prepovedan.

V Južni Ameriki imajo suženjstvo v prikriti obliki. Tam še vlada sistem tlačanov srednjeveške fevdalne ureditve. Tlačane prodajajo skupno z zemljo.

Tudi običaj prodajanja nevest

pri plemenih južno od Sahare je v bistvu suženjskega značaja. Oče ima polno oblast nad svojo hčerko, ki si ne sme izbirati moža po svoji volji. Kdor več plača, ima prednost. Če mladi mož ni zadovoljen s svojo ženo, jo lahko proda drugemu. Če pa žena ne more roditi otrok ali če zbolí, jo lahko vrne njenemu očetu in zahteva denar nazaj.

»Otroško suženjstvo« je poseben način suženjstva; starši prepustijo svoje otroke bogatim ljudem, ki jih uradno »posvojuje«, v resnici pa kupijo kot sužnje. Na podoben način trgujejo z gejšami na Japonskem.

Eno najbolj nesramnih oblik modernega suženjstva prakticirajo v Južni Afriki. Tamkajšnje rasiistične oblasti, ki propovedujejo hegemonijo belega človeka in »inferiornost« barvastih ljudi, rešujejo na res inferioren način problem delovne sile: policijski in sodni organi lovijo in obojajo črnce na dolgoletno prisilno delo tudi za najmanjše prestopke. Obojence država zaposluje na velikih plantažah in v diamantnih rudnikih. Seveda je plača teh sužnjev minimalna in tako imajo

beli izkoriščevalci dovolj črne delovne sile, ki je tako rekoč zastoj.

Afrika ni edini rezervoar sužnjev. Mnogo jih kupijo tudi v Aziji, predvsem v Beludžistanu. Pa tudi iz Evrope, kot smo že omenili, »rekrutirajo« določen odstotek žive robe. Vsako leto je dovolj primerov ugrabitev in prodaje belih ljudi. Samo eden od teh primerov: leta 1951 se je v bližini jemenske obale potopila angleška tovorna ladja. Vsi mornarji so se rešili na obalo, kjer jih je tamkajšnji šejk takoj zaslužil in jih prodal v notranjost Arabije.

Se pred nekaj leti so uprizarjali na nekaterih afriških področjih pravcate love na »črno živino«. Lovci na sužnje so sredi noči napadli nezavarovane črnske vasi, zajeli vse dela sposobne prebivalce in jih po skrivnih poteh pripeljali do manjših pristanišč, kjer so jih prodali kupcem. Tudi drugih metod se polužujejo. V muslimanskih delih Afrike se čisto pojavijo muslimanski misijonarji, ki ljudi vabijo na romanje v Meko. Ker so romarji povsem ubožni ljudje, jim na cilju seveda zmanjka denarja za vrnitev in že so v krempljih prekupčevalcev s sužnji. Le redko se zgodi, da tak božjepotnik še kdaj vidi svojo rodno vas...

Zanimiv pogled na staro slovaško mesto Banská Bystrica

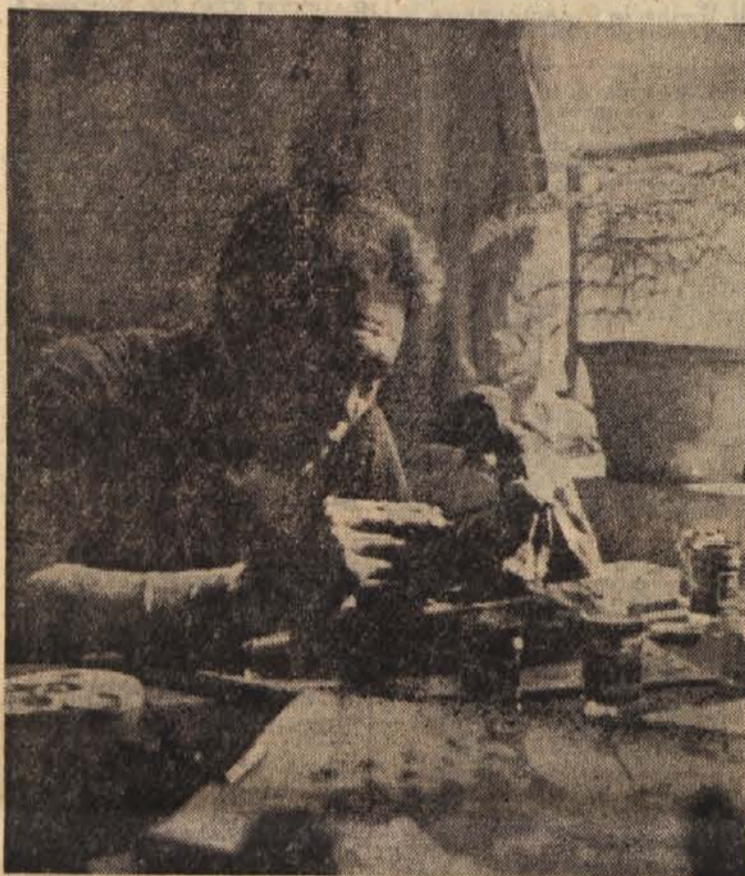
Plastično srce

Na mednarodnem kongresu kardiologov, ki je bil pred kratkim v Kopenhagenu, so med drugimi zanimivimi primerki pokazali tudi »umetno srce« iz plastične snovi, ki ga je izdelal danski zdravnik dr. Inge Riga. To plastično srce je mogoče kupiti za zelo ugodno ceno, ki znaša okoli 700 dinarjev, in ga po uporabi zavreči.

»Sesalke«, ki danes nadomeščajo delo srca v času trajanja operacije tega najvažnejšega organa človeškega telesa, so brez izjeme zelo komplicirani aparati, ki stanejo okoli 7 milijonov dinarjev. Po zaslugi danskega

zdravnika pa popolnoma preprosto »žep« iz plastične snovi zdaj zelo uspešno in dobro nadomešča dosežanje komplicirane mehanizme.

Primarij neke velike bolnišnice v Kopenhagenu dr. Erik Husfelt je že z uspehom uporabil »novo plastično srce« pri številnih eksperimentih na živalih. Prav on ga je osebno pokazal udeležencem kongresa in hkrati demonstriral s pomočjo filma tudi njegovo preprosto, vendar zanesljivo delovanje. Dr. Husfelt namerava novo plastično srce že v kratkem uporabiti tudi pri operacijah srca pri ljudeh.

Mladi Kitajec An Mao-že ni le imeniten slikar, marveč tudi praveciti kiparski mojster, baje ga v domovini zelo cenijo

Vas pod sredozemskimi bori

Južno od Motovuna na cesti proti Pazinu leži Karojba. To je slikovita vas s številnimi orjaškimi sredozemskimi bori, ki imajo zelo značilne krošnje v obliki odprtih dežnikov. Zdi se, da nikjer pri nas pa tudi v drugih sredozemskih deželah, razen v okolici Rima ni tako velikih primerkov te vrste bora. Največji med njimi je visok 25 m, premer debla pa znaša 120 cm. Čeprav ti bori rastejo po napadi le ob morju, je zanimivo, da so v Karojbi oddaljeni okoli 20 km od morja in dobro uspevajo v nadmorski višini 276 m. Domnevajo, da so jih tu zasadili že stari Rimljani. Med obema vojnama so skušali nekateri trgovci posekati te lepe bore za gradbeni les, vendar so to prebivalci Karojbe preprečili. Vasčani še tudi danes ljubosumno varujejo lepa drevesa.

SAKI (H. H. MUNRO):

H-R-B-E-T

— Zargon te ženske me utruja, kadar govori o umetnosti — je dejal Clovis svojemu prijatelju časnika. — Tako rada pripoveduje o podobah, ki »rastejo na nekom«, kakor da so slike neke vrste grob.

— To me spominja na povest o Henriju Deplisu — je omenil časnika. — Ali sem ti o tem že kdaj pripovedoval?

Clovis je odkimal.

— Henri Deplis je bil po rodu iz Velike vojvodine Luksemburg. Po zrelem razmišljanju si je izbral poklic trgovskega potnika. Opravil so ga pogosto pripeljali izven meje Velike vojvodine in prav v nekem mestecu severne Italije je zvedel za novico, da je dobil del zapuščine daljnega sorodnika.

To ni bila velika zpuščina niti s skromnega stališča Henrija Deplisa, vendar ga je pripravila do nekaterih navidezno nenevarnih stroškov. Namreč Deplis je prevzel dolžnost pokrovitelja krajevne umetnosti v malem severnotalijanskem mestecu, ki je bila zastopana v iglah za tetoviranje gospoda Andreasa Pincinija. Signor Pincini je bil verjetno najboljši mojster tetoviranja, kakršnega je Italija kdajkoli imela, vendar je živel v bednih razmerah in je za vsoto šest sto frankov rad privolil, da bo pokrtil hrbet svojega »klienta« od vratu do pasu s sijajnim prizorov Ikarusovega padca.

To je bilo njegovo največje in poslednje delo. Ne da bi počakal voda škoditi umetniškemu delu, na plačilo, se je poslovil od živ-

ljenja. Toda ostala je vdova Pincini, ki ji je bilo treba plačati 600 frankov. Prav tedaj je prišlo do krize v življenju trgovskega potnika Henrija Deplisa. Zapuščina se je zaradi številnih upnikov zmanjšala na nezadostno vsoto in ko so plačali vse takse, je ostalo nekaj več kakor 430 frankov, da bi jih ponudil vdovi. Gospa je bila iskreno zlovoljna, prešla prehod in ga strogo opomne toliko, kakor je rada tudi snala na zakon, ki prepoveduje iz- ma pojasnjevala, zaradi odpisa tistih 170 frankov, kolikor zara- di poskusa, da bi zmanjšal vred- nost priznani umetniški dela, je pre- moža. V času enega tedna je mo- kazalo, da se bo evropski polo- ral Deplis zmanjšati ponudbo na 405 frankov, kar je spravilo vdo- vo iz jeze v bes. Razveljavila je prodajo in po nekaj dnevih je gov- slovni razlogi odvedli v Rim, kjer je upal, da sta se naposled on in slika izgubila z vidika.

Vendar je na svojem hrbtu nosil breme genialnosti mrtvega umetnika. Ko se je pojavil nekega dne v zamegljenem hodniku parnega kopališča, ga je lastnik prisilil, da se je takoj oblekel (lastnik je bil namreč Italijan s severa) in mu odločno prepovedal da bi razkazoval slavni Ikarusov padec na javnem kraju brez dovoljenja, ki bi ga izdala občina Bergamo.

Oblasti v Bergamu pa so se spomnile, da bi utegnili slana škodovanja domačega umetniškega blaga. Brž ko je lahko zapu- stil bolnišnico, so Henrija Deplisa poslali preko meje kot nezažele- nega tuja.

povedovala zmučenemu trgovske- mu potniku, da bi se spet kopal v morju pod kakršnimi koli po- goji. Revež je bil neznanako hva- ležen svojim delodajalcem, ki so mu dali novo delovno področje v okolici Bordeauxa. Toda hva- ležnosti je bilo konec na italijan- sko-francoski meji. Impozantna četa policijskih sil mu je pre- neha prehod in ga strogo opom- nila na zakon, ki prepoveduje iz- ma pojasnjevala, zaradi odpisa tistih 170 frankov, kolikor zara- di poskusa, da bi zmanjšal vred- nost priznani umetniški dela, je pre- moža. V času enega tedna je mo- kazalo, da se bo evropski polo- ral Deplis zmanjšati ponudbo na 405 frankov, kar je spravilo vdo- vo iz jeze v bes. Razveljavila je prodajo in po nekaj dnevih je gov- slovni razlogi odvedli v Rim, kjer je upal, da sta se naposled on in slika izgubila z vidika.

Vendar je na svojem hrbtu nosil breme genialnosti mrtvega umetnika. Ko se je pojavil nekega dne v zamegljenem hodniku parnega kopališča, ga je lastnik prisilil, da se je takoj oblekel (lastnik je bil namreč Italijan s severa) in mu odločno prepovedal da bi razkazoval slavni Ikarusov padec na javnem kraju brez dovoljenja, ki bi ga izdala občina Bergamo.

Oblasti v Bergamu pa so se spomnile, da bi utegnili slana škodovanja domačega umetniškega blaga. Brž ko je lahko zapu- stil bolnišnico, so Henrija Deplisa poslali preko meje kot nezažele- nega tuja.

Novo življenje V STAREM PIRANU

Mesteca Piran je gotovo eno najlepših središč zahodne Istre, sodi pa med najpomembnejša obmorska naselja na jadranski obali. Celotno mesto se je raz- vrstilo na rtu majhnega in ozkega polotoka ter predstavlja zelo lepo in skladno arhitekton-

Statut piranske mestne občine izvira iz l. 1099

sko celoto. Zgrajeno je v terasah od obale proti vrhu vzpetine, kjer se dviga vitki zvonic in raz- gledni stolp z lepim razgledom na Istro in velik del Slovenije, vse do Triglava. Slikovita stara poslopja v slogu beneške gotike in baroka krasijo ozke mestne ulice. Najlepše zgradbe so v tako imenovanem malem pristanišču, ki je z ozkim prekopom povezano s prostim zunanjim pristaniščem.

V daljnji minulosti je bilo to istrsko mesteca znano pod ime- nom Piranum in Marijana. Z zadnjim imenom se danes na- zivajo del mesta. Piran je imel svoj statut že leta 1099. Iz bur- nih časov medsebojnih bojev ja- dranskih obalnih mest in njih- vili skupnih bojev proti sovra- žnemu osvajačcu so se v Piranu vse do današnjih dni ohranili ostanki močnih obzidij in trd-

njav, ki so obkrožale naselje vse od 15. pa do 19. stoletja. Na do- kaj obsežni ravnini jugovzhodno od mesta, so bila nekoč močvirja, ki pa so jih v minulemu stoletju spremenili v soline.

Piran je rojstno mesto starega književnika Marka Petronia in glasbenika svetovnega slovesa Tartinija iz 18. stoletja. Prebivalci tega starega mesta in oko- lice se ukvarjajo pretežno s kme- tištvom, kjer je na prvem mestu vinogradništvo. Zlasti znana so iz okolice Pirana izvrstna vina

refošk, muškata in malvazija. Ven- dar pa so posebno v zadnjem času mnogi prebivalci zaposleni tudi v ribištvi in pomorstvu. Za pospeševanje ribištva so po osvoboditvi ustanovili ribiško in srednjo pomorsko šolo.

V bližini Pirana, pravzaprav na področju južnega predmestja, je majhna ladjedelnica. Vse do pred kratkim je piranska ladje- delnica izdelovala le majhne le- sene ladje, leta 1954 pa so za- čeli izdelovati tudi ladje z železno konstrukcijo.

NEUKROČENO MESTO

RADO KRAGELJ MILAN MAVER

10. Brez nezdov je prišel domov in oddal očku trafikantov zavitek; v njem je bila ostrožba jugoslovanska bomba. Sele tedaj se je spomnil na papirje, ki jih je bil vzel iz cekarja. Odsel je na podstrežje in potegnil iz žepa kup listkov, na katerih je bilo napisano: Živela Osvobodilna Fronta slovenskega naroda! Janeza je zapelka vest. Kaj ga je le pičilo, da jih je vzel iz cekra, tega ne bi smel!

11. Sklenil je, da bo popravil napako. Pri- ložnost se mu je ponudila še isti dan. Očka ga je poslal z nekim naročilom na drugi konec mesta. Vračal se je s tramvajem in stiskal v žepu listke, ki so ga srbeli v dlan. Gneča v tramvajem vozu je bila nadvse primerna, da listke neopaženo raz- trosi, potem pa jo, kar se da naglo, po- bere s tramvaja. Čakal je samo še pravega trenutka, da začne svojo drzno ak- cijo.

12. Na tramvaj je stopil človek v dežnem plašču, odločnega obraza z gladkimi črnimi lasmi. Ustavil se je ob Janezu. Za hip se mu je odgrnil plašč in Janez je pod suk- njicem opazil pištolo. Italijanski policist — je pomislil Janez — ta bo zajal, ko bo našel listek v svojem žepu! Previdno je segel možakarju v žep in spustil vanj listek — ko ga je močna roka trdno sti- snila za zapestje.

17 dni pod zemljo

V premogovniku Buri Demo pri mestu Asansoli, okoli 200 km od Kalkute je bilo v začetku tega meseca zasutih 39 ljudi. Nesreča se je pripetila 29. septembra in so takoj začeli delati za njihovo rešitev. V veliko presenečenje so 15. oktobra, torej po 17 dneh, našli v zasutem rovu 11 rudarjev, ki so še živeli. Na vprašanje, kje so ostali, so odgovorili, da tavajo nekje pod zemljo. Iskanje pre- ostalih rudarjev v premogovniku se še nadaljuje. Do sesedanja zemeljskih plasti, ki je povzro- čilo nesrečo, je prišlo zaradi dol- gotrajnega deževja.

ZA DOBRO VOLJO

»Ne pridi mi preveč blizu, pro- sim — moj sin ima škrlatinko!«